Polski Związek Hodowców Koni

PROGRAM HODOWLI

KONI RASY MAŁOPOLSKIEJ

Opracował zespół w składzie:

1. Jacek Kozik
2. Marek Gibała
3. Adam Jończyk
4. Zenon Podstawski
5. Agnieszka Szymańska
6. Marek Trela
7. Katarzyna Wiszowaty

Warszawa 2018

1. WPROWADZENIE

Hodowla koni rasy małopolskiej jest prowadzona głównie w rejonie środkowo-wschodnim i południowo-wschodnim Polski. Ogólnie wiadomo, że wytworzenie określonej rasy zwierząt związane jest bezpośrednio z konkretnym obszarem oraz warunkującymi jej powstanie czynnikami ekonomicznymi, społecznymi i politycznymi. Wymienione czynniki miały również podstawowe znaczenie przy kształtowaniu się małopolskiej rasy koni. Powstanie tej rasy związane było z warunkami ekologicznymi południowo-wschodnich regionów kraju, a zwłaszcza Wyżyną Lubelską, Roztoczem, Wyżyną Opatowsko-Sandomierską, Niecką Nidziańską, Wyżyną Krakowsko-Częstochowską, Beskidem Sądeckim, Podgórzem i Pogórzem Karpackim, Kotliną Sądecką, Dołami Jasielsko-Sanockimi i Wyżyną Małopolską. Radykalnie natomiast zmieniały się na tych terenach warunki gospodarcze, społeczne i polityczne. W hodowli koni małopolskich, podobnie jak w hodowli koni w Polsce w ogóle, można wyróżnić pewne okresy historyczne szczegółowo scharakteryzowane przez Prawocheńskiego (1947), Pruskiego (1960), Grabowskiego (1966,1973), Brzeskiego i wsp. (1969, 1977), Budzyńskiego i wsp. (1989) i wielu innych hipologów.

W polskim piśmiennictwie hipologicznym, nazwa “Małopolska Rasa Koni” została usankcjonowana Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa z dnia 27 grudnia 1962 roku w sprawie prowadzenia ksiąg zwierząt zarodowych i wydaniem w 1963 r. już na podstawie wymienionego rozporządzenia, Księgi Stadnej Koni Małopolskich (Km). Do roku 1962 mówiono wyłącznie o “typie konia małopolskiego”, jako odrębnej wybitnie cennej grupie koni związanej z regionem Małopolski. Obecnie końmi małopolskimi nazywane są szlachetne konie, głównie półkrwi angloarabskiej, których odrębność w sensie genetycznym i pochodzeniowym była kształtowana już w wieku XVII i XVIII na podłożu dawnych koni krajowych poprzez ogiery orientalne (perskie, tureckie, turkmeńskie i arabskie), natomiast w wieku XIX i do lat sześćdziesiątych XX wieku przez reproduktory ras czystych (xx, oo, xxoo) oraz półkrwi chowu krajowego lub obcego (Schagya, Gidran, Dahoman, Amurath, Gazlan, Furioso, Przedświt, Nonius i inne).

W związku z tym, że rasa koni małopolskich została wytworzona w wyniku wielowiekowej, twórczej pracy hodowców i stanowi bezcenną wartość polskiej kultury materialnej, nadal musi być prowadzona kompleksowa praca zootechniczna nad zachowaniem tej rasy oraz dalszym doskonaleniem jej cech użytkowych.

2. CEL HODOWLANY

Hodowla koni małopolskich wiąże się ściśle z ich produkcją do celów użytkowych. Współczesna i przyszłościowa hodowla wymaga pogłowia koni o bardzo wysokiej jakości, znacznie większej niż obecnie. Stąd też intensyfikacja hodowli wymaga nie tylko nowych form organizacji, ale także posiadania materiału zarodowego ogierów i klaczy o najlepszych założeniach dziedzicznych. Jednocześnie należy podkreślić, że prace hodowlane nad zmianą genetycznych cech koni muszą być jednak prowadzone przez szereg pokoleń, zanim osiągnie się pożądane rezultaty. Głównym celem współczesnej hodowli i chowu koni rasy małopolskiej jest produkcja koni użytkowych przeznaczonych do wszystkich dyscyplin jeździeckich, ze szczególnym uwzględnieniem WKKW.

3. WZORZEC RASY, BUDOWA, POKRÓJ ORAZ MINIMALNE WYMAGANIA CO DO WARTOŚCI UŻYTKOWEJ

Konie małopolskie odznaczają się wieloma zaletami m.in. plennością, długowiecznością, dobrym wykorzystaniem paszy i niewybrednością, wytrzymałością i zdolnością do szybkiej regeneracji sił, odpornością na choroby i trudne warunki środowiskowe. Powinny one reprezentować typ wierzchowy, przydatny do różnych kierunków sportu konnego. Najbardziej pożądany w hodowli **angloarab w typie sportowym**, charakteryzuje się długimi liniami, okrągłą potylicą, szerokim ustawieniem ganaszy, ładnie, harmonijnie połączoną głową, szyją i kłodą ze skośną, długą łopatką, zadem skośnym, długim i bardzo dobrze umięśnionym. Dopuszcza się lekką szablastość i nieco długą pęcinę. Ruch powinien być obszerny, elastyczny i energiczny.

W rasie małopolskiej wyróżniamy również konie w typie:

- **orientalnym**, z dużym dolewem krwi arabskiej, który charakteryzuje się dużą urodą, arabskim bukietem, suchą, szlachetną głową, okrągła potylicą, harmonijnym połączeniem głowy, szyi i kłody, dużą suchością tkanki, horyzontalnym zadem. Pożądany jest bardzo dobry ruch, który może charakteryzować się wysoką akcją oraz krótkie i szerokie nadpęcie.
- **furioso-przedświt**, który charakteryzuje się dużym kalibrem i kościstością, cięższą głową oraz krótszą, umięśnioną szyją. Ruch powinien być posuwisty, energiczny i elastyczny. U koni w tym typie najczęściej spotyka się maść gniadą, skarogniadą i karą.

Wszystkie typy konia małopolskiego powinny odznaczać się: suchą konstytucją, dobrze zarysowanym kłębem, dobrze związanymi lędźwiami, dobrym ożebrowaniem, kończynami suchymi i poprawnymi, a także łagodnym charakterem ułatwiającym współpracę z człowiekiem i żywym, zrównoważonym temperamentem. Optymalny wzrost klaczy: 157 – 165 cm, ogierów: 160 – 168 cm.

Minimalnym wymogiem co do wartości użytkowej ogierów jest zdanie jednej z prób dzielności (szczegółowy opis w załączniku nr. 2).

4. WIELKOŚĆ POPULACJI

Populacja koni rasy małopolskiej jest mała i stale zmniejsza się. W 2015 r. w hodowli aktywnych było 1199 klaczy i 107 ogierów.

Z uwagi na wybitnie cenne walory użytkowe koni rasy małopolskiej, których liczebność stanowi nieznaczny odsetek pogłowia krajowego oraz fakt, że zostały wytworzone w wyniku wielowiekowej twórczej pracy polskich hodowców, konieczne jest prowadzenie kompleksowej pracy hodowlanej i utrzymywanie wartościowej puli genów.

Pogłowie klaczy w stadninach skarbu państwa stanowi niewielką populację i nie powinno być dalej zmniejszane, ponieważ może doprowadzić do zbytniego spokrewnienia i utrudnienia prowadzenia selekcji oraz doboru hodowlanego do kojarzeń.

5. METODY OSIĄGANIA CELU HODOWLANEGO I ZAKRES OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ

W pracy hodowlanej dominujący powinien być wierzchowy kierunek użytkowania koni małopolskich, co wymaga położenia głównego nacisku selekcyjnego na takie cechy jak: skoczność (uzdolnienia do pokonywania przeszkód), odwaga i cały zespół cech psychicznych oraz zrównoważenia nerwowego, dynamika i harmonia ruchu w chodach podstawowych (stęp, kłus, galop) oraz chęć współpracy z człowiekiem.

Należy konsekwentnie dążyć do określenia i prowadzenia linii i sublinii krajowych koni małopolskich o uzdolnieniach do skoków, gdyż przewidywany sam import zasobów genetycznych zagranicznych linii koni skaczących, z uwagi na stosunkowo niski współczynnik odziedziczalności cechy skoczności ($0,10<h<0,30$), nie będzie w stanie spowodować realnej poprawy tej cechy bez posiadania odpowiednich klaczy hodowlanych. Jednak dla uzyskania postępu hodowlanego w doskonaleniu cech użytkowych oraz dla przeciwdziałania nadmiernemu spokrewnieniu małej populacji jaką jest rasa małopolska, powinien być stosowany dolew krwi, poprzez import ogierów i nasienia.

Stadniny skarbu państwa, powinny odgrywać ważną rolę w działalności hodowlanej doskonaląc konie rasy małopolskiej. Hodowla prywatna powinna doskonalić swoje pogłowie w oparciu o materiał produkowany w stadninach skarbu państwa. Zbyt duże rozdrobnienie i rozproszenie hodowli prywatnej oraz niejednokrotnie przypadkowy skład puli genowej materiału zarodowego sprawiają, że nie jest on w stanie stosunkowo szybko zastąpić populacji klaczy w stadninach skarbu państwa.

Selekcja koni rasy małopolskiej, obok wskaźników biometrycznych i pokrojowych, powinna opierać się na wynikach użytkowych prób dzielności. W hodowli koni zostały dość dobrze poznane związki między cechami użytkowymi i biometrycznymi u selekcjonowanych zwierząt. Dla koni rasy małopolskiej przewiduje się 4-stopniową selekcję: I - selekcja źrebiąt i młodzieży w oparciu o wskaźniki biometryczne, eksterier, rozwój, zdrowie i ruch; II - selekcja ogierów i klaczy w wieku 2,5 - 3 lat oraz kwalifikacja ogierów do treningu stacjonarnego lub polowego, a klaczy na remont stanu matek stadnych; III - selekcja na podstawie wyników prób dzielności ogierów i klaczy (ocena wartości użytkowej); IV - selekcja na podstawie sportowych wyników własnych ogierów i klaczy oraz wyników prób użytkowych potomstwa (ocena wartości hodowlanej).

W celu oceny wartości użytkowej:

- ogiery w wieku od 3 do 4 lat (min. 33 miesięcy) są kwalifikowane do treningu stacjonarnego lub polowego i zdają próbę dzielności, której wymagania określa program (załącznik 2).
- klacze w wieku co najmniej 33 miesięcy powinny być poddawane polowym próbom dzielności lub próbom stacjonarnym w zakładzie treningowym.

6. METODY SZACOWANIA WARTOŚCI HODOWLANEJ

Celem selekcji w hodowli każdego gatunku jest wybór rodziców kolejnego pokolenia w sposób maksymalizujący postęp genetyczny pod względem założonego w danej populacji celu hodowlanego. W hodowli koni wierzchowych takim celem może być genetyczne doskonalenie różnych aspektów użytkowości wierzchowej – od wyczynu w hippicznych dyscyplinach sportowych, po „produkcję" konia rekreacyjnego. Ocena koni jako rodziców sprowadza się więc do oceny genetycznej jakości gamet, jakie one produkują, a wynikająca z takiej oceny wartość hodowlana odzwierciedla przeciętną jakość gamet tworzonych przez oceniane zwierzę.

Wartość hodowlana ogierów i klaczy będzie oceniana na podstawie wartości przodków, wydajności własnej i potomstwa. Niezbędne będzie podjęcie próby stworzenia indeksów selekcyjnych dla wartości hodowlanej w zakresie badanych cech.

7. ZASADY OCENY EFEKTYWNOŚCI DZIAŁANIA PROGRAMU HODOWLANEGO

1) Badanie liczby klaczy i ogierów wpisanych do księgi oraz porównanie pomiarów biometrycznych klaczy i ogierów;
2) Porównywanie wyników prób dzielności klaczy i ogierów;
3) Badanie jakości potomstwa w celu wnioskowania o wartości hodowlanej rodziców;
4) Dokonywanie inwentaryzacji aktywnego pogłowia i składanie raportu z działania programu.

Efektywność realizacji programu ocenia Komisja Księgi Stadnej.

ZAŁĄCZNIKI:

Zał. nr 1: Regulamin wpisu do Księgi Stadnej Koni Rasy Małopolskiej

Zał. nr 2: Metodyka oceny wartości użytkowej

Zał. nr 3: Zasady kategoryzacji ogierów

Zał. nr 4: Zasady oceny liniowej

Zał. nr 5: Wskaźniki liczbowe pogłowia koni wpisanych do Księgi Stadnej Koni Rasy Małopolskiej

Załącznik nr 1.

REGULAMIN WPISU DO KSIĘGI STADNEJ KONI RASY MAŁOPOLSKIEJ

I. ZASADY WPISU DO KSIĘGI KONI RASY MAŁOPOLSKIEJ

§ 1

1. W księdze stadnej koni rasy małopolskiej, prowadzi się:
   a) dział główny księgi ogierów, zwany dalej księgą główną ogierów (G)
   b) dział główny księgi klaczy, zwany dalej księgą główną klaczy (G);
   c) dział dodatkowy księgi klaczy, zwany dalej księgą wstępną klaczy (W);
2. Źrebięta hodowlane spełniające warunki rodowodowe, są wpisywane do księgi pod matkami, z oznaczeniem przynależności do odpowiedniej księgi pod względem rodowodowym (G lub W). Numer UELN (Uniwersalny Numer Przyżyciowy Konia) jest tożsamy z numerem wpisu do księgi pod matką.
3. Klacze i ogiery, które wcześniej zostały wpisane do księgi jako źrebięta pod matkami, w wieku dorosłym są wpisywane do księgi klaczy lub ogierów, co jest równoznaczne z kwalifikacją do programu hodowlanego.
   Obowiązujące w poprzednim programie hodowlanym pojęcie „wpisu do księgi stadnej", dotyczące dorosłych koni, obecnie zastępuje się pojęciem "wpisu do księgi klaczy" lub „wpisu do księgi ogierów", które jest równoznaczne z pojęciem kwalifikacji do programu hodowlanego. Ogiery i klacze wpisane zgodnie z poprzednim programem hodowlanym do głównej księgi stadnej, należy obecnie uważać za wpisane do księgi głównej ogierów (G) lub księgi głównej klaczy (G), a klacze wpisane do wstępnej księgi stadnej, należy uważać za wpisane do księgi wstępnej klaczy (W).
4. Numeracja koni w księgach jest odrębna dla ogierów i klaczy.
5. Koń wpisany do jednej księgi nie może być jednocześnie wpisany do innej księgi, bądź przenoszony z księgi do księgi (nie dotyczy to ksiąg zagranicznych).
6. Księga główna jest publikowana przez Dział Ksiąg Stadnych i Identyfikacji.

§ 2

1. **Do księgi głównej ogierów (G) oraz do księgi głównej klaczy (G) wpisuje się ogiery i klacze, które:**
   - są poddawane ocenie wartości użytkowej
   - wykazują cechy charakterystyczne dla swojej rasy,

- spełniają przedstawione poniżej warunki rodowodowe
  a) **Do księgi głównej ogierów (G)** wpisuje się ogiery, pochodzące po ojcach wpisanych do księgi głównej ogierów (G), od matek wpisanych do księgi głównej klaczy (G).
  b) **Do księgi głównej klaczy (G)** wpisuje się klacze, pochodzące po ojcach wpisanych do księgi głównej ogierów (G), od matek wpisanych do księgi głównej klaczy (G) lub od matek z obustronnym pochodzeniem, wpisanych do księgi wstępnej klaczy (W).
  c) **do ksiąg głównych** może zostać wpisany koń pochodzący od klaczy spełniającej wymagania wpisu do księgi, jeżeli klacz ta zostanie wpisana do księgi najpóźniej w dniu wpisu tego konia.

2. **Do księgi wstępnej klaczy (W) wpisuje się klacze, które:**
   - są poddawane ocenie wartości użytkowej,
   - wykazują cechy charakterystyczne dla swojej rasy,
   - pochodzą po ojcach wpisanych do księgi głównej ogierów (G) oraz
     a. od matek wpisanych do księgi wstępnej (W), z jednostronnym pochodzeniem po ojcu lub od matek nie wpisanych do ksiąg, pochodzących co najmniej po ojcach wpisanych do księgi głównej ogierów (G)
     b. od matek bez pochodzenia, nie wpisanych do ksiąg - ***zapis dotyczy klaczy wpisywanych do ksiąg do 31.12.2016 r.***

§ 3

W zależności od udziału przodków poszczególnych ras w rodowodzie, konie rasy małopolskiej wpisuje się do następujących sekcji księgi stadnej:

- **do sekcji koni małopolskich** wpisywane są ogiery i klacze pochodzące po rodzicach wpisanych do ksiąg koni ras: małopolskiej, pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej i angloarabskiej, zagranicznych ksiąg koni angloarabskich oraz półkrwi arabskiej i angielskiej, wywodzących się z dawnych rodów austro-węgierskich.

  Do księgi stadnej może być także wpisane potomstwo pochodzące od jednego lub obojga rodziców wpisanych do ksiąg ras półkrwi innych niż wymienione powyżej, jeśli w trzecim pokoleniu w rodowodzie tegoż potomka występuje tylko jeden przodek obcy dla rasy małopolskiej.
- **do sekcji koni angloarabskich** wpisuje się ogiery i klacze spełniające warunki wpisu do ksiąg koni angloarabskich, określone przez Międzynarodową Konfederację Konia Angloarabskiego (C.I.A.A.), z podaniem procentowego udziału czystej krwi arabskiej w rodowodzie oraz oznaczeniem rasowym „m/AA". W sekcji tej wyróżnia się:

- **Dział I**, do którego wpisywane są ogiery i klacze czystej krwi angloarabskiej, wywodzące się wyłącznie od przodków wpisanych do ksiąg koni ras: pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej i czystej krwi angloarabskiej;
- **Dział II**, do którego wpisywane są ogiery i klacze półkrwi angloarabskiej, które posiadają jednego przodka w 4 pokoleniu (1/16) innej rasy niż pełna krew angielska, czysta krew arabska i czysta krew angloarabska. Przodek ten musi być poprawnie zarejestrowany w uznanej księdze stadnej oraz nie może być kucem, koniem zimnokrwistym, koniem rasy Cob, nieznanego pochodzenia, ani należeć do ras nie akceptowanych (lista stworzona przez Radę Nadzorczą C.I.A.A.).

Kwalifikacja do działu koni angloarabskich, odbywa się na podstawie wyliczenia tzw. kodów pochodzenia, opracowanych na potrzeby francuskiej księgi angloarabskiej, dopasowanych do specyfiki rodowodowej koni małopolskich, uwzględniającej rasy i szczepy półkrwi.

Zgodnie z regulaminem Międzynarodowej Księgi Stadnej Koni Angloarabskich, zatwierdzonym przez C.I.A.A., wszystkie źrebięta spełniające warunki wpisu do któregokolwiek z jej działów, otrzymują nazwę zakończoną skrótem „-AA".

Przewiduje się tworzenie dodatkowych działów księgi stadnej dla koni spełniających warunki Międzynarodowej Księgi Koni Angloarabskich.

§ 4

1. Ogiery i klacze wpisywane do ksiąg muszą:
   a) posiadać typ i inne charakterystyczne dla rasy cechy określone w programie hodowlanym,
   b) być poddawane ocenie wartości użytkowej,
   c) wykazać się zdrowiem, prawidłową budową i rozwojem,
   d) ogiery ukończyć co najmniej 36 miesięcy, uzyskać w ocenie pokroju min. 78 pkt. bonitacyjnych, zdać z wynikiem pozytywnym próbę dzielności oraz mieć wykonane badanie markerów genetycznych (DNA) niewykluczające pochodzenia ogiera po wskazanych w rodowodzie rodzicach,
   e) klacze ukończyć co najmniej 30 miesięcy. Jest to jednocześnie minimalny wiek, w którym klacz może zostać pokryta. Źrebię urodzone przez klacz pokrytą przed ukończeniem 30 miesięcy nie będzie miało prawa wpisu do księgi.

      Klacze pochodzące po rodzicach wpisanych do ksiąg muszą uzyskać w ocenie pokroju min. 72 pkt. bonitacyjne, klacze pochodzące od matek nie wpisanych do ksiąg muszą uzyskać co najmniej 75 pkt., w tym za typ minimum 13 pkt. Wszystkie klacze przed wpisaniem do księgi muszą mieć wykonane badanie markerów genetycznych (DNA oraz grupy krwi, jeżeli u ojca i/lub matki zbadano tylko grupy krwi).

Jeżeli ojciec i/lub matka klaczy miał(a) wykonane badanie markerów DNA lub grup krwi, to należy potwierdzić pochodzenie klaczy po wskazanych rodzicach. Badanie to wykonuje się na koszt właściciela, w laboratorium wskazanym przez prowadzącego księgę. Prowadzący księgę może podjąć decyzję o zrefundowaniu kosztów badań.

2. Ogiery i klacze sprowadzone z zagranicy muszą:
   a) być przydatne dla osiągnięcia celu hodowlanego określonego w programie hodowlanym,
   b) ogiery być poddane ocenie wartości użytkowej. Jeśli ocena nie została przeprowadzona w kraju urodzenia lub pochodzenia, musi być dokonana w Polsce,
   c) mieć potwierdzone pochodzenie po obojgu rodzicach (klacze co najmniej po ojcu) za pomocą badań markerów genetycznych (DNA)
   d) ogiery być dopuszczone do rozrodu przez prowadzącego księgę w kraju urodzenia lub pochodzenia. W przypadku sprowadzenia osobników przed uzyskaniem wpisu do księgi, muszą one posiadać świadectwo stwierdzające, że pochodzą od rodziców wpisanych do ksiąg i uzyskać w Polsce wpis do księgi stadnej. Dokumentację ogiera należy przedłożyć Komisji Księgi Stadnej.
   e) klacze być wpisane do księgi w kraju urodzenia lub pochodzenia. W przypadku sprowadzenia klaczy nie wpisanej do księgi, musi ona posiadać świadectwo stwierdzające, że pochodzi po rodzicach wpisanych do ksiąg i uzyskać w Polsce wpis do księgi stadnej.

3. Nasienie sprowadzone z zagranicy musi pochodzić od ogiera spełniającego wymagania wymienione w pkt.2, a jego rodowód musi zapewnić potomstwu możliwość wpisania do księgi koni rasy małopolskiej.

4. Wniosek o wpis do księgi klaczy lub ogiera hodowli zagranicznej, bądź o dopuszczenie jego nasienia do użycia w rozrodzie w rasie małopolskiej musi zostać złożony do Komisji Księgi Stadnej wraz z niezbędną dokumentacją (m.in. wynik próby dzielności ogierów, świadectwo wpisu do księgi zagranicznej lub pochodzenia od rodziców wpisanych do ksiąg), przed użyciem klaczy lub ogiera (nasienia) w rozrodzie.

5. Zasady sztucznego unasienniania i embriotransferu szczegółowo określa Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 roku o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich z późniejszymi zmianami, Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 listopada 2009 roku w sprawie materiału genetycznego wykorzystywanego w rozrodzie zwierząt gospodarskich oraz wewnętrzna instrukcja prowadzącego księgę.

6. Do ksiąg nie mogą być wpisane konie, u których stwierdzono:
   a) obustronną ślepotę,
   b) nieprawidłową budowę szczęki (tzw. karpiowaty lub szczupaczy zgryz),
   c) jedno lub obustronne wnętrostwo,

d) szpat kostny,
e) zajęczaka,
f) u ogierów porażenie krtani, 3-ci stopień osteochondrozy*

oraz konie, które uzyskały mniej niż połowę maksymalnej liczby punktów przy ocenie kłody, nóg przednich, tylnych, kopyt lub ruchu. O dyskwalifikacji decyduje przyznanie mniej niż połowy punktów nawet za jeden z w/w elementów.

*Stopnie klasyfikacji zmian typowych dla osteochondrozy:

0 – Brak zmian

1 – Ogniskowe ubytki i zagęszczenia cienia kości na wysokości miejsca zamknięcia chrząstki wzrostowej kości. Nadbudowa kości w miejscu przyczepu torebki stawowej. Minimalne spłaszczenie cienia kości w strefie podchrzęstnej.

2 - Wyraźny ubytek cienia kości w strefie podchrzęstnej manifestujący się wgłębieniem w prawidłowej linii granicznej kości.

3 - Obecność wolnego fragmentu kostno-chrzęstnego w jamie stawu.

7. Konie wpisane do ksiąg, muszą być poddane weryfikacji wymiarów i oceny pokroju w wieku 5 lat, w uzasadnionych przypadkach do ukończenia 7-ego roku życia.

II. TRYB I SPOSÓB WPISYWANIA KONI DO KSIĄG

§1

1. Prowadzący księgę powołuje Komisję Księgi Stadnej Koni Rasy Małopolskiej, która reprezentuje hodowców koni tej rasy. W jej skład powołuje się uznane autorytety z dziedziny hodowli i użytkowania koni rasy małopolskiej.
2. Decyzje Komisji są ważne jeśli zostały podjęte zgodnie z obowiązującym Regulaminem Komisji Ksiąg Stadnych.
3. Zadaniem Komisji jest w szczególności:
   - kontrolowanie prawidłowości wpisu do ksiąg i rozstrzyganie spornych kwestii;
   - wydawanie decyzji o kwalifikowaniu ogierów do programu hodowlanego,
   - kontrolowanie i ocena efektywności działania programu hodowlanego;
   - wnioskowanie do Ministerstwa Rolnictwa o wprowadzanie zmian w programie hodowlanym;
   - wyznaczanie osób do składu komisji oceniających wartość użytkową klaczy i ogierów w czasie prób polowych i stacjonarnych;
4. Prowadzący księgę może powierzać Komisji inne kompetencje, zgodnie z aktualnie obowiązującym regulaminem Komisji Ksiąg Stadnych.

§2

1. Wpisu ogierów i klaczy do ksiąg dokonuje specjalista upoważniony przez prowadzącego księgę, na pisemny wniosek właściciela.

2. Przed wpisaniem konia do księgi należy:
   a) sprawdzić tożsamość konia (identyfikacja) przez porównanie zgodności danych zawartych w „Paszporcie konia", szczególnie numeru transpondera, opisu umaszczenia, odmian, wieku oraz innych znaków identyfikacyjnych ze stanem faktycznym.
   b) sprawdzić prawidłowość rozwoju konia i stwierdzić brak objawów chorobowych, w przypadku zaistnienia wątpliwości można zażądać świadectwa lekarza weterynarii;
   c) wykonać podstawowe pomiary konia (wysokość w kłębie, obwód klatki piersiowej, obwód nadpęcia);
   d) przeprowadzić ocenę pokroju wg skali 100-punktowej, przyznając za:

typ	do 15 pkt.
głowę i szyję	do 5 pkt.
kłodę	do 15 pkt.
kończyny przednie	do 10 pkt.
kończyny tylne	do 10 pkt.
kopyta	do 10 pkt.
stęp	do 10 pkt.
kłus	do 10 pkt.
wygląd ogólny	do 15 pkt.

   e) przy wpisie ogiera do księgi należy sprawdzić wyniki próby użytkowości oraz zgodność pochodzenia na podstawie badań markerów genetycznych;
   f) przy wpisie pokrytych klaczy należy sprawdzić „Świadectwo pokrycia/unasienniania klaczy", wynik badania markerów genetycznych oraz wynik próby użytkowości jeżeli klacz była poddawana próbie;

III. <u>IDENTYFIKACJA I DOKUMENTACJA HODOWLANA</u>

1. Podstawowym dokumentem stwierdzającym pochodzenie konia jest „Paszport konia", wydawany przez prowadzącego księgę na podstawie „Zgłoszenia konia do rejestru" z załączonym „Świadectwem pokrycia/unasienniania klaczy". W wyjątkowych sytuacjach Komisja Księgi Stadnej, na wniosek właściciela i na jego koszt może wyrazić zgodę na wydanie paszportu z rodowodem, po potwierdzeniu pochodzenia konia po obojgu rodzicach na podstawie badań markerów genetycznych (DNA).

2. Źrebię powinno być zidentyfikowane pod matką, zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami krajowymi i Unii Europejskiej w tym zakresie.
3. W celu potwierdzenia pochodzenia konia lub jego identyfikacji, prowadzący księgę może zażądać wykonania badań markerów genetycznych na koszt hodowcy, w laboratorium wskazanym przez prowadzącego księgę. W przypadku zgodności pochodzenia prowadzący księgę refunduje właścicielowi koszty badań.
4. Nazwa nadana źrebięciu przy wystawianiu „Paszportu konia" powinna zaczynać się na pierwszą literę nazwy matki. Nazwa może być jedno lub wieloczłonowa, nie może składać się z więcej niż 24 znaków (łącznie ze spacjami), nie może zawierać nazwisk osób publicznych (chyba, że właściciel uzyska osobistą zgodę tych osób lub ich spadkobierców), ani nazw słynnych koni zasłużonych w hodowli i sporcie. Nie dopuszczalne są również nazwy o znaczeniu powszechnie uważanym za niecenzuralne lub obraźliwe oraz nazwy oznaczone numerycznie, jak też wyrażone inaczej, niż przy pomocy liter.
5. Po identyfikacji źrebięcia prowadzący księgę wydaje właścicielowi: „Paszport konia", a po wpisaniu konia do księgi - „Świadectwo wpisania klaczy do księgi/kwalifikacji klaczy do programu hodowlanego" lub „Świadectwo wpisania ogiera do księgi/kwalifikacji ogiera do programu hodowlanego".
6. Dla konia zakwalifikowanego do księgi stadnej należy założyć kartotekę i nadać numer księgi zgodny z wymogami rodowodowymi.
7. Przy wypełnianiu kartoteki należy dodatkowo sprawdzić prawidłowość pochodzenia z danymi w księgach dotyczącymi jego rodziców.
8. Kartoteki muszą być przechowywane w archiwum przez okres 25 lat.
9. „Świadectwo wpisania klaczy do księgi/kwalifikacji klaczy do programu hodowlanego", „Świadectwo wpisania ogiera do księgi/kwalifikacji ogiera do programu hodowlanego" oraz kartotekę konia podpisuje i stawia imienną pieczęć upoważniony przez prowadzącego księgę specjalista, który dokonał wpisu.
10. W przypadku zniszczenia lub zagubienia wydanych właścicielom dokumentów hodowlanych: „Świadectwo wpisania klaczy do księgi/kwalifikacji do programu hodowlanego", „Świadectwo wpisania ogiera do księgi/kwalifikacji do programu hodowlanego" i „Paszport konia", prowadzący księgę może wydać duplikat na pisemny wniosek właściciela. Wydanie duplikatu musi być odnotowane w karcie klaczy lub ogiera oraz w bazie danych PZHK.
11. „Świadectwo pokrycia klaczy" - źródłowy dokument hodowlany - na pierwszej stronie wypełniane jest przez posiadacza ogiera dopuszczonego do użycia w programie hodowlanym.

12. Osoba uprawniona, po wykonaniu zabiegu sztucznego unasienniania, wystawia „Świadectwo unasienniania klaczy”, a właściciel klaczy dostarcza je podmiotom wskazanym w dokumencie.
13. Po wydaniu „Paszportu konia” prowadzący księgę zatrzymuje „Świadectwo pokrycia/unasienniania klaczy” i przechowuje je przez okres 25 lat.
14. Klacz poddana zabiegowi sztucznego unasienniania, przed wyźrebieniem musi mieć określone DNA.
15. Koń urodzony w wyniku sztucznego unasienniania, przed wpisem do księgi stadnej musi mieć potwierdzone pochodzenie po obydwojgu rodzicach na podstawie badania DNA.
16. Po stanowieniu klaczy poza granicami kraju, przy opisie źrebięcia urodzonego w Polsce, należy przedstawić świadectwo pokrycia/unasienniania klaczy, rodowód ogiera wraz z symbolem księgi rasowej oraz dokument stwierdzający dopuszczenie ogiera do rozrodu w kraju, w którym klacz została pokryta. O dopuszczeniu ogiera do użycia w programie hodowlanym decyduje Komisja Księgi Stadnej Koni Rasy Małopolskiej.
17. „Poświadczenie urodzenia źrebięcia” znajdujące się na odwrocie „Świadectwa pokrycia/unasienniania klaczy” wypełnia upoważniony przez prowadzącego księgę specjalista.
18. Od 1.01.2009 r. źrebięta urodzone w IV kwartale zaliczane są do rocznika roku urodzenia.

Załącznik nr 2.

OCENA WARTOŚCI UŻYTKOWEJ

Metody oceny wartości użytkowej i odpowiednie testy wydolności, umożliwiają oszacowanie wartości hodowlanej wykorzystywanych reproduktorów na podstawie wyników własnych oraz osiągnięć ich potomstwa.

A. OGIERY

I. Wstępna kwalifikacja do hodowli:

a) ocena rodowodu pod kątem wartości użytkowej i hodowlanej przodków,

b) wzrost, rozwój, zdrowotność,

c) typ, prawidłowość budowy i ruchu,

d) ocena charakteru i temperamentu.

II. Warianty prób użytkowości

1) Ogiery w wieku ok. 2.5 roku mogą zostać dopuszczone do rozrodu na rok (licencja czasowa) od daty kwalifikacji na podstawie oceny eksterieru, skoków luzem lub ruchu luzem, oceny na twardej nawierzchni oraz po spełnieniu wszystkich pozostałych wymagań niezbędnych do wpisu do księgi sp. Ogier taki, w zależności od wieku, po jednorocznej licencji czasowej, może ubiegać się o licencję dożywotnią na podstawie: polowej lub stacjonarnej próby dzielności, MPMK lub sportu jeździeckiego. W przypadku braku spełnienia tych warunków traci możliwość użytkowa w rozrodzie.

2) **PRÓBA DZIELNOŚCI OGIERÓW PO STACJONARNYM 100-DNIOWYM TRENINGU WIERZCHOWYM (ogiery 3-4-letnie)**

W czasie próby obowiązuje: wędzidło grube, dwuczęściowe lub z łącznikiem, dopuszczalne oliwkowe, nachrapnik polski lub kombinowany. Niedopuszczalne jest stosowanie wytoka i ostróg. Dozwolony jest palcat do 75 cm i ochraniacze (z wyjątkiem oceny na płycie). Zaleca się jednolity strój jeźdźców.

1. **Ocena w ręku, na płycie i na trójkącie w stępie i kłusie (wymiary trójkąta 30x30x30 m).** Najpierw koń prezentowany jest w kłusie, następnie w pozycji stój, a na końcu w stępie.
2. **Skoki luzem – na kombinacji:**
   Wskazówka (drąg) w odległości 6,0 m od ściany – 2,8-3,0 m – koperta – 6,5-7,2 m – stacjonata – 6,8-7,5 m - stacjonata / okser / doublebarre wys. 70 cm podnoszony maksymalnie do 140 cm, o szer. min. 100 cm (rozszerzany maksymalnie do 140 cm). O wysokości i szerokości decyduje Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją.

W uzasadnionych przypadkach Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji (tzw. „ptaszki" są niedopuszczalne).

3. **Ocena pod jeźdźcem – pokaz koni w zastępie (do 5 koni):**
   a) kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wykroku,
   b) galop roboczy - zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, dwa koła, zmiana kół, zmiana kierunku z przejściem do kłusa, zagalopowanie w narożniku, dwa koła
   c) stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym na długiej wodzy
4. **Skoki pod jeźdźcem – na kombinacji:**
   Wskazówka (drąg) – 2,5-3,0 m – krzyżak – 6,5-7,0 m – krzyżak – 6,5-7,0 m – doublebarre wys. 70 cm, szer. min. 100 cm, który po każdym udanym skoku może być podniesiony o ok. 10 cm, maksymalnie do 120 cm, a rozszerzony maksymalnie do 130 cm (o wysokości i szerokości decyduje Kierownik ZT w porozumieniu z Komisją). W uzasadnionych przypadkach Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji.
5. **Próba wytrzymałościowa – na dystansie 2,5 km, w tempie 500m/min.**
   Na wyznaczonej trasie ogiery muszą pokonać 5 przeszkód stałych, np.: kłoda wys. 80 cm, szer. frontu 4-4,5 m, hyrda wys. 100 cm (w tym część stała 70 cm). Norma czasu wynosi 5 minuty, czas maksymalny 6 minut. Czas przejazdu powyżej czasu maksymalnego oznacza dyskwalifikację. Ocenie podlega styl galopu oraz styl pokonywania przeszkód.
6. **Jezdność* i przydatność do skoków (jeździec testowy) – na kombinacji:**
   drąg – 2,5 m – krzyżak – 16,5-18 m – doublebarre (o wysokości decyduje obcy jeździec w porozumieniu z Kierownikiem ZT). W uzasadnionych przypadkach obcy jeździec, w porozumieniu z Kierownikiem ZT, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji. Dopuszczalna jest dodatkowa przeszkoda rozprężeniowa – stacjonata ze wskazówką na kłus.
7. **Jezdność* i przydatność do ujeżdżenia (jeździec testowy)**
   a) kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wykroku,
   b) zagalopowanie w narożniku, galop roboczy wokół ujeżdżalni, dwa koła, zmiana kół, zmiana kierunku z przejściem do kłusa, zagalopowanie w narożniku, dwa koła,

c) stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym, na długiej wodzy, zatrzymanie, nieruchomość, ruszenie.

Jezdność* **- należy rozumieć, jako chęć współpracy z jeźdźcem, poddawanie się woli jeźdźca, podatność na pomoce, miękkość „noszenia" oraz samopoczucie jeźdźca podczas jazdy.**

Ocenie podlega 17 elementów (cech) według poniższego schematu:

- **Ocena Komisji (z dokładnością do 0,5 pkt):**

skoki luzem (max 10 pkt.)	chęć do skoku
	łatwość skoku
	praca przodu
	praca zadu
	praca krzyża i szyi
skoki pod jeźdźcem (max 10 pkt.)	chęć do skoku
	łatwość skoku
	praca przodu
	praca zadu
	praca krzyża i szyi
praca w stępie (max 10 pkt.)	energia
	długość wykroku
	regularność
	rozluźnienie
praca w kłusie (max 10 pkt.)	energia
	długość wykroku
	regularność
	rozluźnienie
praca w galopie (max 10 pkt.)	energia
	regularność
	lekkość przodu
	zaangażowanie zadu
	rozluźnienie
praca w galopie (max 10 pkt.)	styl galopu
wytrzymałościowym	styl pokonywania przeszkód

- **Ocena Kierownika ZT (z dokładnością do 0,5 pkt):**

przydatność do treningu (max 10 pkt.)	praca ujeżdżeniowa
	praca skokowa
charakter** (max 10 pkt.)	
temperament*** (max 10 pkt.)	
skoki luzem (max 10 pkt.)	chęć do skoku
	łatwość skoku
	praca przodu
	praca zadu
	praca krzyża i szyi
skoki pod jeźdźcem (max 10 pkt.)	chęć do skoku
	łatwość skoku
	praca przodu
	praca zadu
	praca krzyża i szyi
praca w stępie (max 10 pkt.)	energia
	długość wykroku
	regularność
	rozluźnienie
praca w kłusie (max 10 pkt.)	energia
	długość wykroku
	regularność
	rozluźnienie
praca w galopie (max 10 pkt.)	energia
	regularność
	lekkość przodu
	zaangażowanie zadu
	rozluźnienie

charakter** – jest to zespół cech psychicznych, właściwych danemu koniowi, które przejawiają się w jego świadomym działaniu. Wyrazem charakteru konia jest również jego stosunek do innych koni oraz ludzi. W populacji można wyróżnić między innymi: konie łagodne lub gwałtowne, łatwe lub trudne w obsłudze, szczere lub fałszywe, odważne lub tchórzliwe, przyjazne lub złośliwe. Poważnymi wadami

charakteru z punktu widzenia użytkowości jest brak ambicji i woli walki u koni sportowych.

temperament* – jest to usposobienie konia wyrażające się w jego reakcjach psychonerwowych na wydarzenia świata zewnętrznego. Reakcje te mogą mieć różne natężenie, szybkość i różny czas trwania. Dlatego też można rozróżnić kilka typów temperamentu, biorąc pod uwagę łatwość reakcji pobudzania i hamowania na czynniki zewnętrzne. Z punktu widzenia częstych kontaktów z człowiekiem najlepiej, aby koń charakteryzował się zrównoważonym temperamentem.

- **Ocena Jeźdźców Testowych (z dokładnością do 0,5 pkt)**
  jezdność (max 10 pkt.)
  przydatność do ujeżdżenia (max 10 pkt.)
  przydatność do skoków (max 10 pkt.)

  Oceny obcych jeźdźców podawane są publicznie podczas ogłoszenia ostatecznych wyników próby dzielności wraz z ocenami Komisji i kierownika ZT. Podczas testu obcych jeźdźców możliwy jest jedynie komentarz ustny podawany właścicielowi ogiera na jego wniosek, po zakończeniu oceny ogiera przez jeźdźców testowych.

Arkusz oceny ogiera zawiera 17 cech użytkowych (elementów oceny) z podanymi wagami (ocena znaczenia hodowlanego) w procentach. Każda z cech oceniana jest w skali od 1 do 10 punktów:

10 – wybitny	5 – dostateczny
9 – bardzo dobry	4 – niedostateczny
8 – dobry	3 – prawie zły
7 – dosyć dobry	2 – zły
6 – zadawalający	1 – bardzo zły

Dyskwalifikacja w jednym z elementów próby (1 punkt bonifikacyjny za którykolwiek z elementów próby) oznacza automatyczną dyskwalifikację w wynikach końcowych próby dzielności - ogier nie kończy próby.

Na wynik końcowy składają się oceny Komisji, Kierownika ZT i średnia z ocen jeźdźców testowych za cechę „jezdność". Wynik ogiera podawany jest w punktach ogólnych, będących sumą ocen za poszczególne cechy, pomnożonych przez wagi tych cech (w ułamku dziesiętnym) oraz stałą 10. Stosuje się również wartości pomocnicze w postaci punktów skokowych i ujeżdżeniowych. W wynikach próby dzielności nie podaje się ocen słownych, a jedynie wynik punktowy ogiera, zajęte miejsce, liczbę uczestniczących w próbie ogierów oraz średnią stawki i odchylenie standardowe (SD).

L.p.	CECHA	Waga cechy		
		Punkty ogólne	Punkty ujeżdżeniowe	Punkty skokowe
Ocena Komisji				
1.	Skoki luzem	10	-	8
2.	Skoki pod jeźdźcem	9	-	12
3.	Praca w stępie	4	9	-
4.	Praca w kłusie	3	7	-
5.	Praca w galopie	4	9	3
6.	Próba wytrzymałościowa	10	-	6
Ocena Kierownika Zakładu Treningowego				
7.	Przydatność do treningu	8	5	5
8.	Charakter	5	5	5
9.	Temperament	5	5	5
10.	Skoki luzem	5	-	8
11.	Skoki pod jeźdźcem	6	-	12
12.	Praca w stępie	4	9	-
13.	Praca w kłusie	3	7	-
14.	Praca w galopie	4	9	3
Ocena jeźdźców testowych				
15.	Jezdność	20	10	8
16.	Przydatność do ujeżdżenia	-	25	-
17.	Przydatność do skoków	-	-	25
	RAZEM	**100**	**100**	**100**

– **Ogiery rasy małopolskiej i innych ras półkrwi hodowli polskiej** kończące ZT wierzchowy mogą uzyskać wpis do księgi stadnej lub zostać dopuszczone do rozrodu w rasie małopolskiej po otrzymaniu wyniku (ogólnego lub skokowego lub ujeżdżeniowego) równego co najmniej **średniej stawki**.

– **Ogiery hodowli zagranicznej** kończące ZT wierzchowy mogą uzyskać wpis do księgi stadnej po otrzymaniu wyniku (ogólnego lub skokowego lub ujeżdżeniowego) równego co najmniej **średniej stawki + (plus) 1 SD**.

3) PRÓBA DZIELNOŚCI OGIERÓW PO STACJONARNYM 60-DNIOWYM TRENINGU ZAPRZĘGOWYM (ogiery 3-4-letnie)

Program kwalifikacji

I. Etap (podczas kwalifikacji do 100-dniowego treningu wierzchowego - patrz Zał.2, Rozdz. A, Pkt.3)

II. Etap:

1. Badanie weterynaryjne ogólnego stanu zdrowia (w tym sprawdzenie szczepień przeciwko grypie w paszporcie hodowlanym).
2. Sprawdzenie stopnia przygotowania ogiera do pracy w zaprzęgu.

   Ogier musi dać się zaprząc przez nie więcej niż 3 osoby, bez oporu cofnąć się między dyszelki po czym ruszyć stępem, kłusem i zatrzymać się. Podciąganie pojazdu jednokonnego w kierunku ogiera jest niedopuszczalne.

   Podczas kwalifikacji w zaprzęgu dopuszczone jest wędzidło grube, dwuczęściowe. Ogier bez oporów musi podawać wszystkie nogi.

   Sprawdzenia stopnia przygotowania ogiera dokonuje Kierownik Zakładu w obecności członka Komisji.

   Ogier, który nie spełnia któregoś z w/w wymogów, nie będzie przyjęty do Zakładu Treningowego.

Program próby

Próba trwa dwa dni. W czasie treningu i próby obowiązuje uprząż szorowa, jednolita dla wszystkich ogierów uczestniczących w treningu i próbie. Pożądane jest mierzenie czasu przy użyciu fotokomórki.

DZIEŃ PIERWSZY:

1. Próba na czworoboku wg załączonego programu

   Próba na czworoboku przeprowadzona jest w pojeździe lekkim, 2-osiowym, o dwóch dyszlach. Pojazd maratonowy jednokonny ze sprawnym hamulcem.

Lp.	**Program**	**Ocenione elementy**
1.	A - wjazd kłusem roboczym X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej nieruchomość
2.	XGCM - kłus roboczy	utrzymanie rytmu i impulsu
3.	MXK - wydłużyć wykrok KAF - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
4.	FXH - wydłużyć wykrok HCM - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
5.	MXK - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
6.	KAF - kłus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
7.	FXH - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
8.	HCMBRAD - kłus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
9.	D - koło w prawo o średnicy 20 m D - koło w lewo o średnicy 20 m	regularność, dokładność figury. Zgięcie na kołach
10.	DX - kłus roboczy X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej, nieruchomość
Opuścić czworobok stępem pośrednim		

Oceny ogólne			
1.	Chody stęp	Obszerność, regularność, swoboda i takt	10
2.	Chody kłus	Obszerność, regularność, swoboda i takt	10
3.	Impuls	Chęć do ruchu naprzód, zaangażowanie zadu	10
4.	Posłuszeństwo	Reakcja na pomoce, współpraca z powożącym, przepuszczalność	10
5.	Przydatność do pracy w zaprzęgu	Utrzymanie rytmu, jezdność w zaprzęgu	10
Maksymalna liczba punktów			50

Skala ocen:

10 pkt. - wybitny
9 pkt. - bardzo dobry
8 pkt. - dobry
7 pkt. - dosyć dobry
6 pkt. - zadawalający
5 pkt. - dostateczny
4 pkt. - niedostateczna
3 pkt. - prawie zły
2 pkt. - zły
1 pkt. - bardzo zły

Punkty bonifikacyjne przyznaje się według poniższej tabeli:

Punkty czworobokowe	**Punkty bonifikacyjne**
48,5 – 50,0	10,0 pkt.
46,5 – 48,0	9,5 pkt.
44,5 – 46,0	9,0 pkt.
42,5 – 44,0	8,5 pkt.
40,5 – 42,0	8,0 pkt.
38,5 – 40,0	7,5 pkt.
36,5 – 38,0	7,0 pkt.
34,5 – 36,0	6,5 pkt.
32,5 – 34,0	6,0 pkt.
30,5 – 32,0	5,5 pkt.
28,5 – 30,0	5,0 pkt.

26,5 – 28,0	4,5 pkt.
24,5 – 26,0	4,0 pkt.
22,5 – 24,0	3,5 pkt.
20,5 – 22,0	3,0 pkt.
18,5 – 20,0	2,5 pkt.
16,5 – 18,0	2,0 pkt.
14,5 – 16,0	1,5 pkt.
14 i mniej	dyskwalifikacja

2. **<u>Próba szybkości w kłusie na dystansie 1 km</u>**

Teren płaski, podłoże naturalne (piaszczyste, żwirowe, trawiaste). Pojazd jak w próbie na czworoboku.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maksymalną liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt.) ustala się na 2 min 59 sek. Przejazd w czasie krótszym niż 2 min 59 sek. nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu 3 min 50 sek. skutkuje dyskwalifikacją. Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez ogiera w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt.
i mniej	0:02:59	10,0
0:03:00	0:03:02	9,5
0:03:03	0:03:05	9,0
0:03:06	0:03:08	8,5
0:03:09	0:03:11	8,0
0:03:12	0:03:14	7,5
0:03:15	0:03:17	7,0
0:03:18	0:03:20	6,5
0:03:21	0:03:23	6,0
0:03:24	0:03:26	5,5
0:03:27	0:03:29	5,0
0:03:30	0:03:32	4,5
0:03:33	0:03:35	4,0
0:03:36	0:03:38	3,5
0:03:39	0:03:41	3,0
0:03:42	0:03:44	2,5
0:03:45	0:03:47	2,0
0:03:48	0:03:50	1,5
0:03:51	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.
i mniej	0:03:17	10,0
0:03:18	0:03:20	9,5
0:03:21	0:03:23	9,0
0:03:24	0:03:26	8,5
0:03:27	0:03:29	8,0
0:03:30	0:03:32	7,5
0:03:33	0:03:35	7,0
0:03:36	0:03:38	6,5
0:03:39	0:03:41	6,0
0:03:42	0:03:44	5,5
0:03:45	0:03:47	5,0
0:03:48	0:03:50	4,5
0:03:51	0:03:53	4,0
0:03:54	0:03:56	3,5
0:03:57	0:03:59	3,0
0:04:00	0:04:02	2,5
0:04:03	0:04:05	2,0
0:04:06	0:04:08	1,5
0:04:09	i więcej	dyskwalifikacja

DZIEŃ DRUGI:

1. **Próba wytrzymałości**

Wymagany chód: kłus. Dystans 2 km. Teren płaski, podłoże naturalne (piaszczyste, żwirowe, trawiaste). Próba odbywa się w pojeździe z dwoma dyszelkami o długości zgodnej z regułami powożenia. Pojazdy muszą spełniać podstawowe warunki bezpieczeństwa. Obciążenie równe 100 % masy ciała ogiera (masa pojazdu + powożącego + ładunek).

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maksymalną liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt.) ustala się na 6 min 09 sek. Przejazd w czasie krótszym niż 6 min. 09 sek. nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu 7 min. 51 sek. skutkuje dyskwalifikacją. Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez ogiera w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt.
i mniej	0:06:09	10,0
0:06:10	0:06:15	9,5
0:06:16	0:06:21	9,0
0:06:22	0:06:27	8,5
0:06:28	0:06:33	8,0
0:06:34	0:06:39	7,5
0:06:40	0:06:45	7,0
0:06:46	0:06:51	6,5
0:06:52	0:06:57	6,0
0:06:58	0:07:03	5,5
0:07:04	0:07:09	5,0
0:07:10	0:07:15	4,5
0:07:16	0:07:21	4,0
0:07:22	0:07:27	3,5
0:07:28	0:07:33	3,0
0:07:34	0:07:39	2,5
0:07:40	0:07:45	2,0
0:07:46	0:07:51	1,5
0:07:52	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.
i mniej	0:06:46	10,0
0:06:47	0:06:52	9,5
0:06:53	0:06:58	9,0
0:06:59	0:07:04	8,5
0:07:05	0:07:10	8,0
0:07:11	0:07:16	7,5
0:07:17	0:07:22	7,0
0:07:23	0:07:28	6,5
0:07:29	0:07:34	6,0
0:07:35	0:07:40	5,5
0:07:41	0:07:46	5,0
0:07:47	0:07:52	4,5
0:07:53	0:07:58	4,0
0:07:59	0:08:04	3,5
0:08:05	0:08:10	3,0
0:08:11	0:08:16	2,5
0:08:17	0:08:22	2,0
0:08:23	0:08:28	1,5
0:08:29	i więcej	dyskwalifikacja

3. **<u>Próba szybkości w stępie</u>**

Warunki dotyczące pojazdu, uprzęży, obciążenia i podłoża, jak w próbie wytrzymałości. Dystans 500 m.

Norma czasu 3 min. 45 sek. Przejazd w czasie krótszym niż 3 min. 45 sek. nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu 4 min. 53 sek. skutkuje dyskwalifikacją. <u>Dopuszczalne jest przejście do kłusa do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda kłusa doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez ogiera w tej próbie. Po 5 przejściach do kłusa na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.</u>

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt.
i mniej	0:03:45	10,0
0:03:46	0:03:49	9,5
0:03:50	0:03:53	9,0
0:03:54	0:03:57	8,5
0:03:58	0:04:01	8,0
0:04:02	0:04:05	7,5
0:04:06	0:04:09	7,0
0:04:10	0:04:13	6,5
0:04:14	0:04:17	6,0
0:04:18	0:04:21	5,5
0:04:22	0:04:25	5,0
0:04:26	0:04:29	4,5
0:04:30	0:04:33	4,0
0:04:34	0:04:37	3,5
0:04:38	0:04:41	3,0
0:04:42	0:04:45	2,5
0:04:46	0:04:49	2,0
0:04:50	0:04:53	1,5
0:04:54	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt.
i mniej	0:04:08	10,0
0:04:09	0:04:12	9,5
0:04:13	0:04:16	9,0
0:04:17	0:04:20	8,5
0:04:21	0:04:24	8,0
0:04:25	0:04:28	7,5
0:04:29	0:04:32	7,0
0:04:33	0:04:36	6,5
0:04:37	0:04:40	6,0
0:04:41	0:04:44	5,5
0:04:45	0:04:48	5,0
0:04:49	0:04:52	4,5
0:04:53	0:04:56	4,0
0:04:57	0:05:00	3,5
0:05:01	0:05:04	3,0
0:05:05	0:05:08	2,5
0:05:09	0:05:12	2,0
0:05:13	0:05:16	1,5
0:05:17	i więcej	dyskwalifikacja

<u>Uwagi:</u>

- W przypadku złych warunków podczas przeprowadzania próby dzielności (pogoda, podłoże) Komisja Oceny ma prawo złagodzić normy czasowe poszczególnych elementów próby (maksymalnie o 10%).
- W przypadku objawów złego samopoczucia ogiera podczas próby (np. kolka moczowa, kulawizna) Komisja Oceny ma prawo wycofać ogiera z próby.

- W przypadku, gdy wyniki osiągane przez jednego z ogierów w poszczególnych elementach próby znacznie odbiegają od rezultatów pozostałych ogierów w stawce, Komisja Oceny ma prawo wycofać ogiera z próby.
- Dyskwalifikacja w jednym z elementów próby (1 punkt bonifikacyjny za którykolwiek z elementów próby) oznacza automatyczną dyskwalifikację w wynikach końcowych próby dzielności – ogier nie kończy próby.

Na wynik próby składają się oceny wystawione przez Kierownika Zakładu Treningowego na podstawie obserwacji w trakcie treningu, ocen komisji wystawionych podczas dwóch dni próby i ocen obcego powożącego dokonującego oceny na 8-14 dni przed próbą. Oceny obcego powożącego wystawiane są na podstawie próby na czworoboku i oceny tych samych elementów, które następnie ocenia Komisja. Oceny obcego powożącego są przeliczane tak samo jak oceny Komisji. Oceny te są przekazywane prowadzącemu księgę i nie są ujawniane do czasu zakończenia próby.

Kierownik Zakładu Treningowego zobowiązany jest do przedstawienia wyników oceny w przeddzień próby. Oceniając charakter i temperament Kierownik Zakładu Treningowego bierze pod uwagę to, że:

– *Charakter jest to zespół cech psychicznych, właściwych danemu koniowi, które przejawiają się w jego świadomym działaniu. Wyrazem charakteru konia jest również jego stosunek do innych koni oraz ludzi. W populacji można wyróżnić między innymi: konie łagodne lub gwałtowne, łatwe lub trudne w obsłudze, odważne lub tchórzliwe, przyjazne lub złośliwe. Poważnymi wadami charakteru z punktu widzenia użytkowości są trudności w obsłudze, agresja w stosunku do ludzi i innych koni, brak ambicji i woli walki u koni sportowych.*
– *Temperament jest to usposobienie konia wyrażające się w jego reakcjach psychonerwowych na wydarzenia świata zewnętrznego. Reakcje te mogą mieć różne natężenie, szybkość i różny czas trwania. Dlatego też można rozróżnić kilka typów temperamentu, biorąc pod uwagę łatwość reakcji pobudzania i hamowania na czynniki zewnętrzne. Z punktu widzenia częstych kontaktów z człowiekiem najlepiej, aby koń charakteryzował się zrównoważonym temperamentem.*

Podsumowanie zaprzęgowej próby dzielności ogierów

Lp.	Cecha	Ocena kierownika ZT	Ocena obcego powożącego	Ocena komisji	Waga cechy	Maksymalna liczba punktów w ocenie końcowej
1.	Charakter i zachowanie	10			1	10
2.	Przydatność do użytkowania zaprzęgowego	10			0,5	5
3.	Stęp w zaprzęgu	10			0,5	5
4.	Kłus w zaprzęgu	10			0,5	5
5.	Ocena obcego powożącego		10		1,5	15
6.	Ujeżdżenie			10	1,5	15
7.	Próba szybkości w kłusie			10	1,5	15
8.	Próba wytrzymałości			10	1,5	15
9.	Próba szybkości w stępie			10	1,5	15
	Ogółem	40	10	40		100

Wszystkie cechy są oceniane w skali 10-punktowej. Wynik końcowy stanowi suma punktów bonifikacyjnych uzyskanych w poszczególnych elementach próby, przemnożonych przez wagi tych cech.

W wynikach próby dzielności po 60-dniowym treningu zaprzęgowym nie są stosowane oceny słowne, a jest podawany wynik punktowy ogiera, zajęte miejsce, liczba uczestniczących w próbie ogierów oraz średnia stawki i odchylenie standardowe (SD).

SD (odchylenie standardowe) w pierwszych latach ZT zaprzęgowego ma być liczone wspólnie dla stawki ogierów śląskich i szlachetnych. Natomiast wyniki próby dzielności sklasyfikowane zostaną osobno dla ogierów śląskich, osobno dla ogierów małopolskich i osobno dla grupy ogierów sp, wlkp i importowanych.

Ogiery małopolskie kończące 60-dniowy test zaprzęgowy, aby otrzymać wpis do księgi muszą uzyskać wynik równy co najmniej średniej stawki – (minus) 1 SD.

Ogiery innych ras półkrwi, hodowli polskiej, aby zostać dopuszczone do rozrodu w rasie małopolskiej, muszą uzyskać wynik równy co najmniej średniej stawki.

Ogiery maści kolorowej innych ras półkrwi, hodowli polskiej mogą otrzymać wpis do księgi po uzyskaniu wyniku równego co najmniej średniej stawki – (minus) 1 SD.

Ogiery importowane aby otrzymać wpis do księgi małopolskiej, muszą uzyskać wynik równy co najmniej średniej stawki + (plus) 1 SD.

Informacje dodatkowe dotyczące prób stacjonarnych dzielności ogierów

1. Sprawdzanie stopnia zajeżdżenia ogiera przed zakwalifikowaniem do ZT powinno odbywać się w obecności kierownika ZT oraz co najmniej jednego z członków Komisji Kwalifikacyjnej.

2. Podczas testu ogiery powinny być przyprowadzane na halę i tam dosiadane, również zsiadanie po zakończonej próbie dzielności winno odbywać się na hali. Konie powinny być wyprowadzane z hali w ręku (najlepiej, aby były za każdym razem ustawiane w rzędzie).
3. Każdy ogier zakwalifikowany do ZT powinien posiadać tzw. kartę zdrowia ogiera**,** prowadzoną przez lekarza weterynarii danego ZT. Do karty wpisywane są informacje dotyczące stanu zdrowia ogiera w trakcie treningu, przyczyn jego pauzowania, rozczyszczania kopyt oraz zabiegów weterynaryjnych, którym koń został poddany. Po zakończonej próbie karty podpisane przez kierownika ZT oraz odpowiedzialnego lekarza weterynarii są przekazywane do biura PZHK. Na prośbę właściciela kopia karty ogiera będzie mu udostępniona.
4. W przypadku gdy ogier został zakwalifikowany i odbył 100-dniowy trening, ale nie przystąpił do próby, właściciel może się ubiegać o ponowne dopuszczenie ogiera do treningu w kolejnym terminie (pod warunkiem, że ogier nie przekroczył 4 lat). Najpóźniej na miesiąc przed terminem następnego naboru do Zakładu Treningowego, właściciel zwraca się z pisemną prośbą do Komisji Księgi Stadnej o dopuszczenie ogiera do treningu. Ogier musi być ponownie przedstawiony Komisji Kwalifikacyjnej. Ogier taki, podobnie jak wszystkie ogiery przedstawiane do kwalifikacji, powinien posiadać zaświadczenie lekarza powiatowego o stanie zdrowia, szczepienie przeciwko grypie oraz być zbadanym przez lekarza weterynarii w ZT przed dopuszczeniem do kwalifikacji.
5. Ogier, który został wycofany z pierwszego treningu z powodu kontuzji i/lub choroby, może przystąpić do powtórnego treningu na takich samych warunkach dotyczących wieku i kosztów, jak inne ogiery powtarzające trening. W tym przypadku wynik końcowy **nie jest obniżany o 10%**.
6. Ogier który:
   - zostanie wycofany przez właściciela przed końcem treningu z innego powodu niż kontuzja i/lub choroba
   - nie zda próby dzielności
   - zda próbę dzielności z wynikiem niewystarczającym do wpisu do księgi,

   może przystąpić do ponownego treningu i próby w roku następnym, ale jedynie w ZT o tym samym profilu w jakim był poddawany treningowi pierwotnie, pod warunkiem, że spełnia wymagania dotyczące wieku. W takim wypadku właściciel ogiera jest zobowiązany pokryć całkowite koszty ponownego treningu. Wynik końcowy próby dzielności ogiera po drugim stacjonarnym treningu **jest obniżany o 10%** i jest wynikiem ostatecznym (nawet, jeśli jest gorszy od wyniku uzyskanego

po pierwszym stacjonarnym treningu). Właściciel, który bez uzasadnionych przyczyn, zaakceptowanych przez PZHK, wycofa przed końcem treningu ogiera, jest zobowiązany opłacić całość kosztów treningu.

7. W przypadku kontuzji/choroby ogiera, kierownik ZT musi poinformować właściciela o wyłączeniu konia z treningu i przedłożyć mu orzeczenie lekarza ZT po zakończeniu leczenia. W przypadku, gdy ogier miał przerwę w treningu, o jego kontynuacji decyduje właściciel ogiera po konsultacji z kierownikiem ZT oraz lekarzem weterynarii odpowiedzialnym za dany ZT.
8. Przy podejrzeniu o porażenie krtani, kierownik ZT informuje o powyższym fakcie właściciela, a także powiadamia go o terminie badania endoskopowego. Badanie to dokonywane jest przez lekarza upoważnionego przez PZHK. Koszty badania ponosi właściciel. W karcie ogiera odnotowywany jest wynik tego badania.
9. Jeden z członków Komisji Oceniającej Ogiery obecny na „teście połówkowym", przedstawia PZHK szczegółowy raport, w którym charakteryzuje każdego ogiera prezentowanego podczas tego sprawdzianu. Uwagi te winny dotyczyć: kondycji, skoków luzem, oceny chodów podstawowych i podstawowego wyszkolenia, które można ocenić na podstawie jazdy w zastępach. Każdy właściciel może poprosić o kopię raportu z charakterystyką jego ogiera (oryginał zostaje w biurze PZHK). Raport nie jest podawany w formie ocen tylko opisu słownego.
10. Ogiery, które nie były poddane próbie dzielności w zakładzie treningowym lub jej nie zdały, mogą otrzymać wpis do księgi stadnej po uzyskaniu określonego wyniku w jednej z prób alternatywnych (MPMK, sport, wyścigi), pod warunkiem spełnienia pozostałych wymagań dla ogierów rasy małopolskiej dotyczących wpisu do ksiąg:
    - ocena bonitacyjna min. 78 pkt wykonana przez Komisję Kwalifikacyjną i/lub oceniającą ogiery w zakładach treningowych;
    - badanie stwierdzające brak porażenia krtani, wykonane przez lekarza weterynarii wskazanego przez PZHK
    - badanie markerów genetycznych/DNA potwierdzające pochodzenie ogiera po obojgu rodzicach

    Po spełnieniu wymagań sportowych, ogiery mają prawo być poddane ocenie bonitacyjnej w dniu zakończenia Mistrzostw Polski Młodych Koni, na których zdobyły potrzebny wynik lub w innym miejscu i terminie wyznaczonym przez prowadzącego księgę. W skład Komisji Oceniającej ogiery musi wchodzić co najmniej dwóch członków Komisji Oceniającej ogiery w ZT.

4) PRÓBA DZIELNOŚCI OGIERÓW PO POLOWYM 100-DNIOWYM TRENINGU WIERZCHOWYM (OGIERY 3-4-LETNIE)

Etap I – kwalifikacja

1. Miejsca kwalifikacji: min. 2 na terenie Polski dysponujące halą odpowiednią do prezentacji ogierów, zapleczem stajennym oraz personelem o odpowiednich kwalifikacjach do nadzorowania koni podczas oceny skoków i ruchu luzem.

   Warunkiem przeprowadzenia kwalifikacji w danym miejscu jest zgłoszenie i uiszczenie opłaty wpisowej za minimum 10 ogierów, co najmniej miesiąc przed planowanym terminem kwalifikacji. W przypadku niespełnienia tego warunku, na wniosek właściciela, ogier może zostać przeniesiony w inne miejsce kwalifikacji.

2. Termin kwalifikacji: kwiecień-maj, termin rozpoczęcia treningu początek lipca (w okresie między kwalifikacją i rozpoczęciem treningu właściciel powinien wstępnie przygotować ogiera pod siodłem). Czas trwania treningu ok. 100 dni.

3. Kwalifikacji dokonuje komisja wyznaczona przez PZHK.

4. Wiek kwalifikowanych ogierów: do kwalifikacji można przedstawić ogiery 4-letnie i 3-letnie urodzone do 15 października. ~~Po podpisaniu umowy na trening koń 4 letni nie ma prawa startu w kwalifikacjach do MPMK oraz w innych zawodach jeździeckich.~~ W przyszłości przewiduje się kwalifikację tylko dla koni 3 letnich.

5. Rasy kwalifikowanych ogierów: konie ras, dla których księgi prowadzi PZHK, konie ras, dla których księgi prowadzą związki zrzeszone w WBFSH i uznane przez Komisje Ksiąg Stadnych PZHK, konie trakeńskie urodzone w Polsce oraz konie pełnej krwi angielskiej i czystej krwi arabskiej.

6. Ogiery są kwalifikowane w czterech grupach:

   Grupa A - ogiery ujeżdżeniowe

   Grupa B - ogiery skokowe

   Grupa C - ogiery tzw. zaawansowane w krew - min. 50% xx, oo lub xxoo, wszystkie ogiery małopolskie oraz ogiery wielkopolskie z rodowodami kwalifikującymi je do programu ochrony zasobów genetycznych.

   Grupa D – ogiery kwalifikowane do ZT zaprzęgowego. Preferowane będą ogiery maści: srokatej, izabelowatej, tarantowatej, ogiery rasy polski koń szlachetny półkrwi II dział, jak również wskazane przez Komisję kwalifikacyjną oraz ogiery wielkopolskie i małopolskie z rodowodami kwalifikującymi do programu ochrony zasobów genetycznych.

Kwalifikacja do poszczególnych grup odbywa się na podstawie analizy rodowodowej przeprowadzonej przez odpowiednie Komisje Ksiąg Stadnych (KKS) przy PZHK, na podstawie zgłoszeń. KKS może podjąć decyzję o niedopuszczeniu ogiera do kwalifikacji ze względów rodowodowych.

7. Program kwalifikacji

Dzień pierwszy:

a) Identyfikacja, pomiary zoometryczne, badania weterynaryjne
b) Ocena na twardej nawierzchni: sprawdzająca poprawność chodu w stępie i kłusie (ocena postawy kończyn przednich i tylnych)
c) I ocena ruchu luzem po ósemce i skoków luzem w korytarzu (w hali)

Dzień drugi:

a) II ocena ruchu luzem po ósemce i skoków luzem w korytarzu (w hali)
b) ocena eksterieru i ruchu w ręku w stępie i kłusie na trójkącie – zgodnie z obecnie funkcjonującym systemem bonitacyjnym. Ogier musi uzyskać min. 78 pkt. Równolegle prowadzona jest ocena liniowa.

Ocena ruchu luzem (po ósemce) i skoków luzem w hali (zgodnie z załącznikiem nr 6 i 7) prowadzona jest metodą punktową i równolegle liniową.
Wynik końcowy podawany jest po dwóch dniach oceny. Dodatkowo prowadzona jest ocena liniowa w/w elementów.

Podczas kwalifikacji obowiązuje: wędzidło grube, dwuczęściowe lub z łącznikiem, dopuszczalne oliwkowe. Nachrapnik klasyczny - angielski, hanowerski lub kombinowany. Podczas oceny ruchu i skoków luzem dopuszcza się wyłącznie ochraniacze kończyn przednich.

Minimalne wymagania dla ogierów:

Grupa A – ogier jest zakwalifikowany do następnego etapu po uzyskaniu minimum średniej arytmetycznej 7,5 z ocen za: stęp, kłus i galop luzem, przy czym żadna z cech nie może zostać oceniona poniżej 6,8 punktu.

Grupa B - ogier jest zakwalifikowany do następnego etapu po uzyskaniu minimum średniej arytmetycznej 7,5 za skoki luzem i galop, przy czym skoki luzem muszą być ocenione na minimum 7,5 punktu.

Grupa C - ogier jest zakwalifikowany do następnego etapu po uzyskaniu minimum średniej arytmetycznej 7,2 za: skoki luzem, stęp, kłus i galop luzem, przy czym żadna z cech nie może zostać oceniona poniżej 6,0 punktów.

Grupa D – ogier jest zakwalifikowany do ZT zaprzęgowego po uzyskaniu minimum średniej arytmetycznej 7,0 pkt. z ocen za: stęp, kłus, galop luzem, a w przypadku ogierów tzw. maści kolorowych – średniej 6,0 pkt.

8. Po zakończeniu oceny komisja ogłasza werdykt dla każdego ogiera z osobna, odnośnie jego zakwalifikowania bądź niezakwalifikowania do etapu II. UWAGA! Dodatkowo ocenie podlega jakość rodowodu. Negatywna ocena rodowodu może być przyczyną niezakwalifikowania ogiera do etapu II.

9. Po kwalifikacji właściciele wszystkich ogierów otrzymują kopię bonitacji, oceny liniowej oraz pisemny komentarz na temat ogiera.

10. Właściciele ogierów zakwalifikowanych wstępnie do II etapu mają 35 dni na dostarczenie wyników badań DNA potwierdzających pochodzenie ogiera po obojgu rodzicach i ewentualnie wyniku badania w kierunku porażenia krtani (jeżeli ogier nie został poddany takiemu badaniu w czasie kwalifikacji). Po otrzymaniu opisu zdjęć RTG stawów kończyn ogierów zakwalifikowanych w I etapie PZHK podejmuje ostateczną decyzję o kwalifikacji do II etapu.

11. Właściciel zakwalifikowanego wstępnie ogiera ma 14 dni od momentu kwalifikacji na oficjalne zgłoszenie miejsca treningu ogiera oraz dostarczenie zdjęć RTG kończyn (jeżeli nie były wykonane podczas kwalifikacji). PZHK podpisuje umowę na trening z właścicielem, który jest zobowiązany do trenowania ogiera zgodnie z programem studyjnym (załączniki nr 2 i 2 a) i w miejscu spełniającym wymagania określone w załączniku nr 3.

Etap II – trening i kontrola

1. Obowiązkowa kontrola komisyjna odbywa się po około 60 dniach od rozpoczęcia treningu, w wyznaczonych przez PZHK miejscach. Ogier, który nie zostanie przedstawiony do kontroli w żadnym z wyznaczonych miejsc, zostaje wykluczony z treningu, a umowa z właścicielem rozwiązana.

2. Stopień wytrenowania i przygotowania ogiera do próby dzielności ocenia minimum 1 członek Komisji Kwalifikacyjnej/Oceny.

3. Ogiery muszą być obowiązkowo zaprezentowane w ręku na twardej nawierzchni, pod siodłem w ruchu (wszystkie grupy) oraz skokach z kłusa (grupa B i C). Podczas prezentacji wierzchem obowiązuje: wędzidło grube, dwuczęściowe lub z łącznikiem, dopuszczalne oliwkowe. Nachrapnik klasyczny - angielski, hanowerski lub kombinowany. Dopuszczalna długość palcata do 75 cm z rękojeścią. Dopuszcza się ochraniacze na kończyny przednie. Komisja jest

zobowiązana do sprawdzenia prawidłowości dopasowania rzędu końskiego. Ogier pod siodłem musi poruszać się płynnie i spokojnie w trzech chodach. Oprócz tego ocenie podlega ogólny stan zdrowia, kondycja i pielęgnacja ogiera.

4. Komisja sporządza protokół oraz ewentualnie krótki materiał video obejmujący pracę ogiera pod siodłem w każdym z chodów.
5. Dodatkową kontrolę warunków treningu mogą przeprowadzić inne osoby upoważnione przez PZHK.
6. Negatywna ocena w wyniku kontroli może skutkować niedopuszczeniem ogiera do kolejnego etapu.

Etap III – próba dzielności

1. Ocena wszystkich ogierów, które zaliczyły etapy I i II, odbywać się będzie po ok. 100 dniach treningu w jednym, wskazanym przez PZHK miejscu, dysponującym odpowiednią do prezentacji ogierów halą, zapleczem stajennym (stajnia boksowa), miejscem do oceny koni na twardej nawierzchni oraz placem do oceny koni na trójkącie o wym. ok. 30x30x30m.
2. Termin próby: październik
3. Oceny dokonuje komisja wyznaczona przez PZHK.
4. Program próby:

   Dzień pierwszy:

   a) Identyfikacja, pomiary zoometryczne, badanie weterynaryjne
   b) Ocena eksterieru oraz ruchu w ręku w stępie i kłusie na trójkącie zgodnie z obecnie funkcjonującym systemem bonitacyjnym (weryfikacja oceny kwalifikacyjnej).
   c) Ocena na twardej nawierzchni sprawdzająca poprawność chodu (ocena postawy kończyn przednich i tylnych)
   d) Schemat próby dla poszczególnych grup:

      Grupa A - ogiery ujeżdżeniowe – prezentacja przed komisją oceny zgodnie z programem (załącznik nr 4). Ogier prezentowany jest przez jeźdźca wskazanego przez właściciela, który nie może pełnić funkcji testera podczas próby.

      Grupa B - ogiery skokowe – prezentacja przed komisją oceny zgodnie programem przeprowadzania oceny skoków pod jeźdźcem (załącznik nr 5). Ogier prezentowany jest przez jeźdźca wskazanego

przez właściciela, który nie może pełnić funkcji testera podczas próby.

Grupa C – prezentacja w ruchu (załącznik nr 4) i w skokach (załącznik nr 5) pod jeźdźcem wskazanym przez właściciela, który nie może pełnić funkcji testera podczas próby.

Ogiery oceniane są indywidualnie.

Dzień drugi:

Schemat próby dla poszczególnych grup:

Grupa A - ogiery ujeżdżeniowe – prezentacja przed komisją oceny zgodnie z programem ujeżdżenia (załącznik nr 4). Ogier jest prezentowany oraz oceniany również przez jeźdźca testera.

Grupa B - ogiery skokowe – prezentacja przed komisją oceny zgodnie z programem przeprowadzania oceny skoków pod jeźdźcem (załącznik nr 5). Ogier jest prezentowany oraz oceniany również przez jeźdźca testera.

Grupa C - prezentacja przed komisją oceny zgodnie z programem ujeżdżenia (załącznik nr 4) oraz zgodnie z programem przeprowadzania oceny skoków pod jeźdźcem (załącznik nr 5). Ogier jest prezentowany oraz oceniany również przez jeźdźców testerów.

Przed oceną obcego jeźdźca ogiery są rozprężane przez jeźdźca, którego wskaże właściciel.

Jeźdźcy testerzy oceniają: ujeżdżeniowcy – ogiery z grupy A, skoczkowie – ogiery z grupy B, WKKW-iści - ogiery z grupy C.

Wynik końcowy Komisji podawany jest po dwóch dniach oceny.

Po każdym z punktów powyższego programu komisja może zadecydować o niedopuszczeniu ogiera do punktu następnego. Ogier musi być oceniony we wszystkich elementach próby, żeby być sklasyfikowanym. Po zakończeniu oceny komisja ogłasza werdykt dla każdego ogiera osobno, odnośnie jego zakwalifikowania bądź nie do hodowli.

Minimalne wymagania dla ogierów:

Grupa A – ogier zdaje próbę po uzyskaniu minimum średniej arytmetycznej 7,5 z ocen za: stęp, kłus, galop pod jeźdźcem (ocenia Komisja) oraz jezdność (ocenia jeździec testowy), przy czym żadna z cech nie może zostać oceniona poniżej 6,8 punktu.

Grupa B - ogier zdaje próbę po uzyskaniu minimum średniej arytmetycznej 7,5 za: galop, skoki pod jeźdźcem (ocenia Komisja) oraz jezdność (ocenia

jeździec testowy), przy czym ocena za skoki pod jeźdźcem nie może być niższa niż 7,5.

Grupa C - ogier zdaje próbę po uzyskaniu minimum średniej arytmetycznej 7,2 za: skoki pod jeźdźcem, stęp, kłus i galop (ocenia Komisja) oraz jezdność (ocenia jeździec testowy), przy czym żadna z cech nie może zostać oceniona poniżej 6,0 punktów.

Właściciele wszystkich ogierów otrzymują kopię bonitacji, oceny liniowej oraz pisemny komentarz na temat ogiera.

INFORMACJE DODATKOWE DOTYCZĄCE POLOWEJ PRÓBY DZIELNOŚCI OGIERÓW

1. W przypadku gdy ogier odbył polowy lub stacjonarny 100-dniowy trening wierzchowy, ale nie przystąpił do próby, właściciel może ubiegać się o ponowne dopuszczenie ogiera do treningu w kolejnym terminie (pod warunkiem, że ogier nie przekroczył wieku 4 lat). Najpóźniej na miesiąc przed terminem następnego naboru do treningu wierzchowego, właściciel zwraca się z pisemną prośbą do Komisji Księgi Stadnej o dopuszczenie ogiera do treningu. Ogier musi być ponownie przedstawiony komisji kwalifikacyjnej. Ogier taki, podobnie jak wszystkie ogiery przedstawiane do kwalifikacji, powinien posiadać zaświadczenie lekarza powiatowego o stanie zdrowia, szczepienie przeciwko grypie oraz być zbadany przez lekarza weterynarii przed dopuszczeniem do kwalifikacji.
   a) Ogier, który został wycofany z pierwszego treningu z powodu kontuzji i/lub choroby, może przystąpić do powtórnego treningu na takich samych warunkach dotyczących wieku i kosztów, jak inne ogiery powtarzające trening. W tym przypadku wynik końcowy nie jest obniżany o 10%.
   b) Ogier, który:
      – zostanie wycofany przez właściciela przed końcem treningu, z innego powodu niż kontuzja i/lub choroba
      – nie zda próby dzielności (ocena niedostateczna),
      – zda próbę dzielności, ale z wynikiem niewystarczającym do wpisu do księgi,

      może przystąpić do ponownego treningu i próby w roku następnym, pod warunkiem, że spełnia wymagania dotyczące wieku. W takim wypadku właściciel ogiera jest zobowiązany pokryć całkowite koszty ponownego treningu. Wynik końcowy próby dzielności ogiera po drugim treningu jest obniżany o 10% i jest wynikiem ostatecznym (nawet jeśli jest gorszy od wyniku uzyskanego po pierwszym stacjonarnym treningu).

2. Właściciel, który bez uzasadnionych przyczyn, zaakceptowanych przez PZHK, wycofa przed końcem treningu ogiera, jest zobowiązany opłacić całość kosztów treningu.

3. Od 2018 roku kwalifikacja do hodowli będzie czasowa. Ogier w celu uzyskania licencji dożywotniej będzie musiał uzyskać kwalifikację do Mistrzostw Polski Młodych Koni do siódmego roku życia włącznie. Ogier z grupy A do MPMK w ujeżdżeniu, z grupy B – MPMK w skokach, z grupy C – MPMK w WKKW lub ujeżdżeniu lub w skokach.

4. Na próbę dzielności po treningu polowym (w roku 2018 - 3 i 4 latki, od 2019 – 3-latki) można przywieźć ogiera, który nie był przedstawiany do kwalifikacji, lecz był poddany treningowi. Jeżeli tak ogier zda próbę końcową, zostanie pozytywnie oceniony pod względem eksterieru i ruchu, a także podczas oceny ruchu na twardej nawierzchni, po potwierdzeniu pochodzenia na podstawie badań markerów genetycznych DNA oraz wykluczeniu porażenia krtani i osteochondrozy, może zostać wpisany do księgi na ogólnych zasadach

INFORMACJE DODATKOWE DOTYCZĄCE POLOWYCH ORAZ STACJONARNYCH PRÓB DZIELNOŚCI OGIERÓW:

1. Ogiery, które odbywają trening polowy lub stacjonarny mają prawo brać udział w zawodach sportowych lub innych imprezach hodowlanych, na wniosek właściciela konia, po uzyskaniu zgody osoby odpowiedzialnej za trening konia.
2. Ogiery, które nie były poddane stacjonarnemu lub polowemu treningowi, zakończonemu próbą dzielności lub nie zdały tej próby, mogą uzyskać wpis do księgi po zdaniu jednej z poniższych prób alternatywnych.

4) WYNIKI W MISTRZOSTWACH POLSKI MŁODYCH KONI

UJEŻDŻENIE

- wynik końcowy po ukończeniu konkursu finałowego:

WIEK	KONIE HOD. POLSKIEJ i ZAGRANICZNEJ	Uwagi
4	min. 14,5 pkt. bonif.	- wynik po odjęciu punktów za ocenę na płycie
5	min. 21,5 pkt. bonif.	---
6	min. 22 pkt. bonif.	---

SKOKI

- wynik końcowy po ukończeniu konkursu finałowego:

WIEK	KONIE HOD. POLSKIEJ	KONIE HOD. ZAGRANICZNEJ	Uwagi
4	min. 16 pkt. bonif.	min. 16,4 pkt. bonif.	- wynik po odjęciu punktów za ocenę na płycie
5	min. 24 pkt. bonif.	min. 24,6 pkt. bonif.	---
6	max. 1 błąd*		*zrzutka lub nieposłuszeństwo lub przekroczenie normy czasu do 5 sek. (0,5 pkt. kar.)
7	max. 4 pkt. karne		---

WKKW

- wynik końcowy po ukończeniu wszystkich trzech prób:

WIEK	KONIE HOD. POLSKIEJ	KONIE HOD. ZAGRANICZNEJ	Uwagi
4	miejsce 1-6	wynik nie gorszy od konia hod. polskiej który zajął 6 m-ce	- wynik po odjęciu punktów za ocenę na płycie - wynik gorszy od zwycięzcy max. o 30%
5 i 6	miejsce 1-6	wynik nie gorszy od konia hod. polskiej który zajął 6 m-ce	- wynik gorszy od zwycięzcy max. o 30%

POWOŻENIE ZAPRZĘGAMI JEDNOKONNYMI

- wynik końcowy po ukończeniu wszystkich trzech prób:

WIEK	KONIE HOD. POLSKIEJ	KONIE HOD. ZAGRANICZNEJ	Uwagi
4,5,6	miejsce 1, (wynik min. 22,5 pkt)	wynik nie gorszy od zwycięzcy hod. polskiej (wynik min. 23 pkt)	- gdy w wynikach końcowych danej kategorii wiekowej zostało sklasyfikowanych do 5 koni polskiej hodowli - w przypadku koni 4-letnich uwzględnia się wynik po odjęciu punktów za ocenę na płycie
4,5,6	miejsce 1-2, (wynik min. 22,5 pkt)	wynik nie gorszy od konia hod. polskiej, który zajął 2 m-ce (wynik min.23 pkt)	- gdy w wynikach końcowych danej kategorii wiekowej zostało sklasyfikowanych 6 - 10 koni polskiej hodowli - w przypadku koni 4-letnich uwzględnia się wynik po odjęciu punktów za ocenę na płycie
4,5,6	wynik min. 22,5 pkt	wynik min. 23 pkt	- gdy w wynikach końcowych danej kategorii wiekowej zostało sklasyfikowanych powyżej 10 koni polskiej hodowli - w przypadku koni 4-letnich uwzględnia się wynik po odjęciu punktów za ocenę na płycie

SPORTOWE RAJDY KONNE

WIEK	KONIE HOD. POLSKIEJ I ZAGRANICZNEJ	Uwagi
6	ukończenie MPMK w tempie powyżej 15 km/h, wejście na 1 i 2 bramkę wet. poniżej 5 minut, uzyskanie oceny „A" za ruch na wszystkich bramkach	-----

Zawody dodatkowe dla koni hodowli zagranicznej rozgrywane są na warunkach MPMK hodowli polskiej i w czasie ich trwania. Dla koni startujących w tych zawodach prowadzi się odrębną klasyfikację.

5) WYNIKI W SPORCIE JEŹDZIECKIM

UJEŻDŻENIE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
7	trzykrotne uzyskanie wyniku min. 60% w konkursie klasy CC podczas zawodów krajowych bądź klasy Sankt Georg lub Inter I podczas CDI	- w ciągu 1 sezonu startowego - Kür wykluczony
8 i więcej	trzykrotne uzyskanie wyniku min. 60% w konkursie klasy Inter II lub Grand Prix podczas CDI lub krajowych; lub uzyskanie sumy powyżej 180% podczas 3 dni Mistrzostw Polski Seniorów	- w ciągu 1 sezonu startowego - Kür wykluczony

SKOKI		
WIEK	Wymagania	Uwagi
6	ukończenie 3 konkursów klasy N i 1 konkursu klasy C bez punktów karnych (z tego min. 1 wynik zdobyty na zawodach krajowych)	- w ciągu 1 sezonu startowego
7 i więcej	ukończenie 2 konkursów min. 140 cm bez punktów karnych podczas zawodów krajowych lub wyższej rangi	- w ciągu 1 sezonu startowego

WKKW		
WIEK	Wymagania	Uwagi
4	3-krotne ukończenie zawodów klasy L z wynikami: ujeżdżenie min. 50 %, cross 0 pkt. kar.za błędy na przeszkodach, skoki max. 4 pkt. karne	- w ciągu 1 sezonu startowego
5	3-krotne ukończenie zawodów klasy P z wynikami: ujeżdżenie min. 55 %; cross 0 pkt. kar. za błędy na przeszkodach, skoki max. 4 pkt. karne	- w ciągu 1 sezonu startowego
6	2-krotne ukończenie zawodów klasy N z wynikami: ujeżdżenie min. 60 %; cross 0 pkt. kar. za błędy na przeszkodach; skoki max.4 pkt. karne)	- w ciągu 1 sezonu startowego
7 i więcej	dwukrotne ukończenie zawodów klasy CCN2*, CNC2*, CCI2*, CIC2* lub wyższej, z wynikiem powyżej średniej sklasyfikowanych koni, bez punktów karnych na przeszkodach w krosie	- w ciągu 2 sezonów startowych

SPORTOWE RAJDY KONNE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
7 i więcej	dwukrotne ukończenie konkursu 1* (min. 80 km) w tempie powyżej 15 km/h na zawodach krajowych lub międzynarodowych	- w ciągu 2 sezonów startowych

POWOŻENIE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
7 i więcej	pięciokrotne ukończenie zawodów krajowych (w singlach lub parach), w klasie C, z wynikiem: - min. 55% punktów możliwych do uzyskania w ujeżdżeniu (próba A) - do 25% gorszym od zwycięzcy w klasyfikacji końcowej	- w ciągu 2 sezonów startowych - w przypadku zaprzęgów parokonnych ogier każdorazowo musi startować w próbie A (ujeżdżenie), B (maraton) i C (zręczność powożenia)

W zależności od obowiązujących przepisów Polskiego Związku Jeździeckiego i Polskiego Związku Hodowców Koni, Komisja może dokonać zmian w kryteriach wymienionych w punktach 3 i 4.

6) WYNIKI W WYŚCIGACH KONNYCH

Ogiery rasy małopolskiej mogą otrzymać wpis do księgi stadnej jeżeli:

- podczas jednorocznej kariery wyścigowej zajęły co najmniej 3 razy miejsca płatne (od I do III, zgodnie z Przepisami Wyścigowymi, Rozdz. 12 § 52) w gonitwach płaskich lub przeszkodowych lub płotowych
- oraz spełniły pozostałe warunki wpisu do księgi przewidziane dla ogierów małopolskich.

Ogiery pełnej krwi angielskiej mogą być użyte do doskonalenia rasy małopolskiej jeżeli:

- zdały któryś z wariantów prób przewidzianych dla ogierów rasy małopolskiej lub
- mają minimum 2-letnią karierę wyścigową, w trakcie której co najmniej raz uzyskały na koniec sezonu handicap generalny minimum 70kg lub
- w co najmniej dwuletniej karierze wyścigowej wygrały 2 gonitwy płotowe lub przeszkodowe
- oraz uzyskały minimum **78** pkt. w ocenie pokroju, stosowanej w hodowli koni rasy małopolskiej, dokonanej przez Komisję kwalifikującą i oceniającą ogiery w zakładach treningowych.

Ogiery czystej krwi arabskiej mogą być użyte do doskonalenia rasy małopolskiej jeżeli:

- zdały któryś z wariantów prób przewidzianych dla ogierów rasy małopolskiej lub
- mają min. 2-letnią karierę wyścigowa i w każdym roku ukończone 5 gonitw
- oraz uzyskały minimum 78 pkt. w ocenie pokroju, stosowanej w hodowli koni rasy małopolskiej, dokonanej przez Komisję kwalifikującą i oceniającą ogiery w zakładach treningowych.

Ogiery ras pełnej krwi angielskiej i czystej krwi arabskiej nie mogą mieć wad uniemożliwiających dopuszczenie do użycia w programie hodowlanym koni rasy

małopolskiej, wymienionych w Regulaminie wpisu do Księgi Stadnej Koni Rasy Małopolskiej.

B. KLACZE

I. Wstępna kwalifikacja do hodowli:

a) ocena rodowodu pod kątem wartości hodowlanej i użytkowej przodków,

b) wzrost, rozwój, zdrowotność,

c) prawidłowość budowy i ruchu,

d) ocena charakteru i temperamentu.

II. Warianty prób użytkowości

Próby użytkowości klaczy rasy małopolskiej nie są obligatoryjne.

Klacze poddawane stacjonarnym i polowym próbom dzielności muszą być w dniu próby zmierzone i zbonitowane w celu wpisu do księgi.

Klacze, odbywające trening polowy lub stacjonarny mają prawo brać udział w zawodach sportowych lub innych imprezach hodowlanych, na wniosek właściciela konia

1) PRÓBA DZIELNOŚCI KLACZY PO 60-DNIOWYM STACJONARNYM TRENINGU WIERZCHOWYM (klacze 3-letnie i starsze)

Stacjonarnej próbie wierzchowej mogą zostać poddane klacze spełniające poniższe warunki:

- wpisane lub spełniające warunki wpisu do ksiąg stadnych koni rasy małopolskiej
- jałowe lub nisko źrebne (maksymalnie do 3. miesiąca ciąży włącznie w momencie rozpoczęcia treningu)
- zbonitowane podczas kwalifikacji na minimum 72 punkty
- zajeżdżone, tzn. poruszające się stępem i kłusem pod jeźdźcem oraz przyzwyczajone do podawania wszystkich nóg.

Jeśli klacz nie spełnia w/w wymogów, nie zostanie przyjęta do Zakładu Treningowego.

Próba odbywa się w dwóch etapach:

1. Skoki luzem na kombinacji:

Po wyjściu z zakrętu wskazówka (drąg lub niska kłoda) –2,8-3,0 m – koperta –6,5-7,2 m –stacjonata – 6,8-7,5 m - stacjonata / okser / doublebarre wys. 70 cm podnoszony maksymalnie do 140 cm,. O wysokości **i szerokości** decyduje Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją. W uzasadnionych przypadkach Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją może zadecydować o dodaniu wskazówek w kombinacji. Kierownik ZT, w uzasadnionej sytuacji może pozwolić prezenterowi na doprowadzenie klaczy w ręku do kombinacji. W tym etapie próby klacze mogą brać udział w ochraniaczach **przednich kończyn.**

Przed oceną skoków, klacz powinna mieć możliwość swobodnego ruchu w tzw. korytarzu rozprężeniowym, nie zawierającym przeszkód.

2. **Praca pod jeźdźcem w zastępie:**
   a) kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wykroku,
   b) zagalopowanie w narożniku, galop roboczy wokół ujeżdżalni, dwa koła, zmiana kierunku z przejściem do kłusa, zagalopowanie w narożniku, dwa koła
   c) stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym, na długiej wodzy.

<u>Ocenie podlega 8 elementów, według poniższego schematu:</u>

- **Ocena Komisji (z dokładnością do 0,5 pkt):**

skoki luzem (max 10 pkt.)	energia
	styl skoku
	łatwość skoku
	możliwości skokowe
	odwaga
praca w stępie (max 10 pkt.)	energia
	długość wykroku
	regularność
praca w kłusie (max 10 pkt.)	energia
	długość wykroku
	regularność
praca w galopie (max 10 pkt.)	energia
(tempo 350m/min)	regularność
	lekkość przodu
	zaangażowanie zadu

- **Ocena Kierownika ZT (z dokładnością do 0,5 pkt)**:
  przydatność do treningu (max 10 pkt.)
  charakter (max 10 pkt.)
  temperament (max 10 pkt.)

- **Ocena Jeźdźca Testowego (z dokładnością do 0,5 pkt)**

jezdność (max 10 pkt.)	chęć do pracy z jeźdźcem
	reakcje na podstawowe pomoce

Jeździec testowy ocenia klacze na podstawie pracy w stępie, kłusie i galopie.

Nie zaliczenie jednego elementu próby (dyskwalifikacja w jednym z elementów próby) powoduje nie zaliczenie całej próby dzielności.

Skala ocen:

10 – wybitny
9 – bardzo dobry
8 – dobry
7 – dosyć dobry
6 – zadawalający
5 – dostateczny
4 – niedostateczny
3 – prawie zły
2 – zły
1 – bardzo zły

Wynik próby dzielności:

72 – 80 pkt. – ocena wybitna
63 – 71,9 pkt. – ocena b. dobra
54 – 62,9 pkt. – ocena dobra
45 – 53,9 pkt. – ocena dostateczna
poniżej **45** pkt. – ocena niedostateczna

2) PRÓBA DZIELNOŚCI KLACZY PO 60-DNIOWYM STACJONARNYM TRENINGU ZAPRZĘGOWYM (klacze 3-letnie i starsze)

Stacjonarnej próbie zaprzęgowej mogą zostać poddane klacze spełniające poniższe warunki:

- wpisane lub spełniające warunki wpisu do ksiąg stadnych koni rasy małopolskiej
- jałowe lub niskoźrebne (maksymalnie do 3. miesiąca ciąży włącznie w momencie rozpoczęcia treningu)
- zbonitowane podczas kwalifikacji na minimum 72 punkty
- przyzwyczajone do podawania wszystkich nóg, oprowadzania w ręku oraz lonżowania w obie strony w ogłowiu z okularami oraz w uprzęży z podogoniem i podpinką, bez wymogu oprzęgania

Jeśli klacz nie spełnia w/w wymogów, nie zostanie przyjęta do Zakładu Treningowego.

Program próby

Próba trwa dwa dni. W czasie treningu i próby obowiązuje uprząż szorowa, jednolita dla wszystkich klaczy uczestniczących w treningu i próbie. Pożądane jest mierzenie czasu przy użyciu fotokomórki.

Dzień pierwszy:

1) Próba na czworoboku wg załączonego programu.Próba na czworoboku przeprowadzona jest w pojeździe lekkim, 2-osiowym, o dwóch dyszlach. Pojazd maratonowy jednokonny ze sprawnym hamulcem.

Lp.	Program	Ocenione elementy
1.	A - wjazd kłusem roboczym X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej nieruchomość
2.	XGCM - kłus roboczy	utrzymanie rytmu i impulsu
3.	MXK - wydłużyć wykrok KAF - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
4.	FXH - wydłużyć wykrok HCM - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
5.	MXK - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
6.	KAF - kłus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
7.	FXH - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
8.	HCMBRAD - kłus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
9.	D - koło w prawo o średnicy 20 m D - koło w lewo o średnicy 20 m	regularność, dokładność figury. Zgięcie na kołach
10.	DX - kłus roboczy X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej, nieruchomość
Opuścić czworobok stępem pośrednim		

Oceny ogólne			
1.	Chody stęp	Obszerność, regularność, swoboda i takt	10
2.	Chody kłus	Obszerność, regularność, swoboda i takt	10
3.	Impuls	Chęć do ruchu naprzód, zaangażowanie zadu	10
4.	Posłuszeństwo	Reakcja na pomoce, współpraca z powożącym, przepuszczalność	10
5.	Przydatność do pracy w zaprzęgu	Utrzymanie rytmu, jezdność w zaprzęgu	10
Maksymalna liczba punktów			50

Skala ocen:

10 pkt. – ocena wybitna

9 pkt. – ocena bardzo dobra

8 pkt. – ocena dobra

7 pkt. – ocena zadawalająca

6 pkt. – ocena dostateczna

5 pkt. – ocena mierna

4 pkt. – ocena nie zadawalająca

3 pkt. – ocena zła

Punkty bonifikacyjne przyznaje się według poniższej tabeli:

Punkty czworobokowe	Punkty bonifikacyjne
48,5 – 50,0	10,0 pkt.
46,5 – 48,0	9,5 pkt.
44,5 – 46,0	9,0 pkt.
42,5 – 44,0	8,5 pkt.
40,5 – 42,0	8,0 pkt.
38,5 – 40,0	7,5 pkt.
36,5 – 38,0	7,0 pkt.
34,5 – 36,0	6,5 pkt.
32,5 – 34,0	6,0 pkt.
30,5 – 32,0	5,5 pkt.
28,5 – 30,0	5,0 pkt.
26,5 – 28,0	4,5 pkt.

24,5 – 26,0	4,0 pkt.
22,5 – 24,0	3,5 pkt.
20,5 – 22,0	3,0 pkt.
18,5 – 20,0	2,5 pkt.
16,5 – 18,0	2,0 pkt.
14,5 – 16,0	1,5 pkt.
14 i mniej	dyskwalifikacja

2) Próba szybkości w kłusie na dystansie 1 km.

Teren płaski, podłoże naturalne (piaszczyste, żwirowe, trawiaste). Pojazd jak w próbie na czworoboku.Najlepszy wynik, za który przyznaje się maks. liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt.), ustala się na 2 min 59 sek. Przejazd w czasie krótszym niż 2 min 59 sek. nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu 3 min 50 sek. skutkuje dyskwalifikacją. Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez klacz w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	**Czas do**	**Pkt.**
i mniej	0:02:59	10,0
0:03:00	0:03:02	9,5
0:03:03	0:03:05	9,0
0:03:06	0:03:08	8,5
0:03:09	0:03:11	8,0
0:03:12	0:03:14	7,5
0:03:15	0:03:17	7,0
0:03:18	0:03:20	6,5
0:03:21	0:03:23	6,0
0:03:24	0:03:26	5,5
0:03:27	0:03:29	5,0
0:03:30	0:03:32	4,5
0:03:33	0:03:35	4,0
0:03:36	0:03:38	3,5
0:03:39	0:03:41	3,0
0:03:42	0:03:44	2,5
0:03:45	0:03:47	2,0
0:03:48	0:03:50	1,5
0:03:51	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	**Czas do**	**Pkt.**
i mniej	0:03:17	10,0
0:03:18	0:03:20	9,5
0:03:21	0:03:23	9,0
0:03:24	0:03:26	8,5
0:03:27	0:03:29	8,0
0:03:30	0:03:32	7,5
0:03:33	0:03:35	7,0
0:03:36	0:03:38	6,5
0:03:39	0:03:41	6,0
0:03:42	0:03:44	5,5
0:03:45	0:03:47	5,0
0:03:48	0:03:50	4,5
0:03:51	0:03:53	4,0
0:03:54	0:03:56	3,5
0:03:57	0:03:59	3,0
0:04:00	0:04:02	2,5
0:04:03	0:04:05	2,0
0:04:06	0:04:08	1,5
0:04:09	i więcej	dyskwalifikacja

Dzień drugi

3) Próba wytrzymałości.

Wymagany chód: kłus. Dystans 2 km. Teren płaski, podłoże naturalne (piaszczyste, żwirowe, trawiaste). Próba odbywa się w pojeździe z dwoma dyszelkami o długości zgodnej z regułami powożenia. Pojazdy muszą spełniać podstawowe warunki bezpieczeństwa. Obciążenie równe 100 % masy ciała klaczy (masa pojazdu + powożącego + ładunek).

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maksymalną liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt.), ustala się na 6 min 09 sek. Przejazd w czasie krótszym niż 6 min 09 sek. nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu 7 min 51 sek. skutkuje dyskwalifikacją. Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez klacz w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	**Czas do**	**Pkt.**
i mniej	0:06:09	10,0
0:06:10	0:06:15	9,5
0:06:16	0:06:21	9,0
0:06:22	0:06:27	8,5
0:06:28	0:06:33	8,0
0:06:34	0:06:39	7,5
0:06:40	0:06:45	7,0
0:06:46	0:06:51	6,5
0:06:52	0:06:57	6,0
0:06:58	0:07:03	5,5
0:07:04	0:07:09	5,0
0:07:10	0:07:15	4,5
0:07:16	0:07:21	4,0
0:07:22	0:07:27	3,5
0:07:28	0:07:33	3,0
0:07:34	0:07:39	2,5
0:07:40	0:07:45	2,0
0:07:46	0:07:51	1,5
0:07:52	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	**Czas do**	**Pkt.**
i mniej	0:06:46	10,0
0:06:47	0:06:52	9,5
0:06:53	0:06:58	9,0
0:06:59	0:07:04	8,5
0:07:05	0:07:10	8,0
0:07:11	0:07:16	7,5
0:07:17	0:07:22	7,0
0:07:23	0:07:28	6,5
0:07:29	0:07:34	6,0
0:07:35	0:07:40	5,5
0:07:41	0:07:46	5,0
0:07:47	0:07:52	4,5
0:07:53	0:07:58	4,0
0:07:59	0:08:04	3,5
0:08:05	0:08:10	3,0
0:08:11	0:08:16	2,5
0:08:17	0:08:22	2,0
0:08:23	0:08:28	1,5
0:08:29	i więcej	dyskwalifikacja

4) Próba szybkości w stępie.

Warunki dotyczące pojazdu, uprzęży, obciążenia i podłoża, jak w próbie wytrzymałości. Dystans 500 m. Norma czasu 3 min 45 sek. Przejazd w czasie krótszym niż 3 min 45 sek. nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu

4 min 53 sek. skutkuje dyskwalifikacją. Dopuszczalne jest przejście do kłusa do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda kłusa doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez klacz w tej próbie. Po 5 przejściach do kłusa na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	**Czas do**	**Pkt.**
i mniej	0:03:45	10,0
0:03:46	0:03:49	9,5
0:03:50	0:03:53	9,0
0:03:54	0:03:57	8,5
0:03:58	0:04:01	8,0
0:04:02	0:04:05	7,5
0:04:06	0:04:09	7,0
0:04:10	0:04:13	6,5
0:04:14	0:04:17	6,0
0:04:18	0:04:21	5,5
0:04:22	0:04:25	5,0
0:04:26	0:04:29	4,5
0:04:30	0:04:33	4,0
0:04:34	0:04:37	3,5
0:04:38	0:04:41	3,0
0:04:42	0:04:45	2,5
0:04:46	0:04:49	2,0
0:04:50	0:04:53	1,5
0:04:54	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	**Czas do**	**Pkt.**
i mniej	0:04:08	10,0
0:04:09	0:04:12	9,5
0:04:13	0:04:16	9,0
0:04:17	0:04:20	8,5
0:04:21	0:04:24	8,0
0:04:25	0:04:28	7,5
0:04:29	0:04:32	7,0
0:04:33	0:04:36	6,5
0:04:37	0:04:40	6,0
0:04:41	0:04:44	5,5
0:04:45	0:04:48	5,0
0:04:49	0:04:52	4,5
0:04:53	0:04:56	4,0
0:04:57	0:05:00	3,5
0:05:01	0:05:04	3,0
0:05:05	0:05:08	2,5
0:05:09	0:05:12	2,0
0:05:13	0:05:16	1,5
0:05:17	i więcej	dyskwalifikacja

UWAGA!

- W przypadku złych warunków podczas przeprowadzania próby dzielności (pogoda, podłoże) Komisja Oceny ma prawo złagodzić normy czasowe poszczególnych elementów próby (maksymalnie o 10%).
- W przypadku objawów złego samopoczucia klaczy podczas próby (np. kolka moczowa, kulawizna) Komisja Oceny ma prawo wycofać klacz z próby.
- W przypadku, gdy wyniki osiągane przez jedną z klaczy w poszczególnych elementach próby znacznie odbiegają od rezultatów pozostałych klaczy w stawce, Komisja Oceny ma prawo wycofać klacz z próby.
- Dyskwalifikacja w jednym z elementów próby (1 punkt bonifikacyjny za którykolwiek z elementów próby) oznacza automatyczną dyskwalifikację w wynikach końcowych próby dzielności – klacz nie kończy próby.

Na wynik próby składają się oceny wystawione przez Kierownika Zakładu Treningowego na podstawie obserwacji w trakcie treningu, ocen komisji wystawionych podczas dwu dni

próby i ocen obcego powożącego dokonującego oceny na 8-14 dni przed próbą. Oceny obcego powożącego wystawiane są na podstawie przejazdu na czworoboku i oceny tych samych elementów, które następnie ocenia Komisja. Oceny obcego powożącego są przeliczane tak samo jak oceny Komisji. Oceny te są przekazywane do biura PZHK i nie są ujawniane do czasu zakończenia próby.

Kierownik Zakładu Treningowego zobowiązany jest do przedstawienia wyników oceny w przeddzień próby. Oceniając charakter i temperament Kierownik Zakładu Treningowego bierze pod uwagę to, że:

- Charakter jest to zespół cech psychicznych, właściwych danemu koniowi, które przejawiają się w jego świadomym działaniu. Wyrazem charakteru konia jest również jego stosunek do innych koni oraz ludzi. W populacji można wyróżnić między innymi: konie łagodne lub gwałtowne, łatwe lub trudne w obsłudze, odważne lub tchórzliwe, przyjazne lub złośliwe. Poważnymi wadami charakteru z punktu widzenia użytkowości są trudności w obsłudze, agresja w stosunku do ludzi i innych koni, brak ambicji i woli walki u koni sportowych.
- Temperament jest to usposobienie konia wyrażające się w jego reakcjach psychonerwowych na wydarzenia świata zewnętrznego. Reakcje te mogą mieć różne natężenie, szybkość i różny czas trwania. Dlatego też można rozróżnić kilka typów temperamentu, biorąc pod uwagę łatwość reakcji pobudzania i hamowania na czynniki zewnętrzne. Z punktu widzenia częstych kontaktów z człowiekiem najlepiej, aby koń charakteryzował się zrównoważonym temperamentem.

Podsumowanie zaprzęgowej próby dzielności klaczy

Lp.	Cecha	Ocena kierownika ZT	Ocena obcego powożącego	Ocena komisji	Waga cechy	Maksymalna liczba punktów w ocenie końcowej
1.	Charakter i zachowanie	10			1	10
2.	Przydatność do użytkowania zaprzęgowego	10			0,5	5
4.	Stęp w zaprzęgu	10			0,5	5
5.	Kłus w zaprzęgu	10			0,5	5
6.	Ocena obcego powożącego		10		1,5	15
7.	Ujeżdżenie			10	1,5	15
8.	Próba szybkości w kłusie			10	1,5	15
9.	Próba wytrzymałości			10	1,5	15
10.	Próba szybkości w stępie			10	1,5	15
	Ogółem	**40**	**10**	**40**		**100**

Wszystkie cechy są oceniane w skali 10-punktowej. Wynik końcowy stanowi suma punktów bonifikacyjnych uzyskanych w poszczególnych elementach próby, przemnożonych przez wagi tych cech. Przedziały punktowe dla poszczególnych ocen ustala się według zasady:

Ocena	**Punkty**
Wybitna	x+2SD i więcej
Bardzo dobra	x+SD do x+2SD-0,01
Dobra	x do x+SD-0,01
Dostateczna	x-SD do x-0,01
Niedostateczna	x-SD-0,01 i mniej

gdzie **x** stanowi średnią arytmetyczną ocenianej stawki, a **SD** – odchylenie standardowe ocen klaczy.

Klacz zdaje próbę, jeżeli uzyskała ocenę co najmniej dostateczną.

3) PRÓBA DZIELNOŚCI KLACZY PO POLOWYM TRENINGU WIERZCHOWYM (klacze 3-letnie i starsze)

Minimalna liczba klaczy przystępujących do polowej próby wierzchowej wynosi 5 sztuk.

Polowej próbie wierzchowej mogą zostać poddane klacze spełniające poniższe warunki:

- wpisane lub spełniające warunki wpisu do ksiąg stadnych koni rasy małopolskiej
- jałowe lub nisko źrebne (maksymalnie do 5. miesiąca ciąży włącznie)
- zbonitowane na minimum 72 punkty

Próba odbywa się w dwóch etapach:

1. **Skoki luzem na kombinacji:**

   Po wyjściu z zakrętu wskazówka (drąg lub niska kłoda) –2,8-,3,0 m – koperta –6,5-7,2 m –stacjonata – 6,8-7,5 m – stacjonata / okser / doublebarre min. 70 cm, podnoszony maksymalnie do 140 cm (o wysokości decyduje komisja). W uzasadnionych przypadkach komisja może zadecydować o dodaniu wskazówek w kombinacji.

2. **Praca pod jeźdźcem w zastępie:**

   a) kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wykroku,

   b) zagalopowanie w narożniku, galop roboczy wokół ujeżdżalni, dwa koła, zmiana kierunku z przejściem do kłusa, zagalopowanie w narożniku, dwa koła

   c) stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym, na długiej wodzy.

Ocenie podlega 5 elementów, według poniższego schematu:

- **Ocena Komisji (z dokładnością do 0,5 pkt):**

skoki luzem (max 10 pkt.)	styl skoku
	łatwość skoku
	możliwości skokowe
	odwaga
praca w stępie (max 10 pkt.)	energia
	długość wykroku
	regularność
praca w kłusie (max 10 pkt.)	energia
	długość wykroku
	regularność
praca w galopie (max 10 pkt.)	energia
(tempo 350m/min)	regularność
	lekkość przodu
	zaangażowanie zadu

- **Ocena Jeźdźca Testowego (z dokładnością do 0,5 pkt)**

jezdność (max 10 pkt.)	chęć do pracy z jeźdźcem
	reakcje na podstawowe pomoce (w stępie, kłusie, galopie)

Skala ocen:

10 – wybitny
9 – bardzo dobry
8 – dobry
7 – dosyć dobry
6 – zadawalający
5 – dostateczny
4 – niedostateczny
3 – prawie zły
2 – zły
1 – bardzo zły

Wynik próby dzielności:

45 – 50 pkt	–	ocena
40 – 44,99 pkt	–	ocena b. dobra
35 – 39,99 pkt	–	ocena dobra
30 – 34,99 pkt	–	ocena dostateczna
poniżej 30 pkt	–	niedostateczna

W przypadku uzyskania przez klacz oceny niedostatecznej, dopuszcza się powtórzenie próby polowej **bez ograniczeń czasowych.**

4) PRÓBA DZIELNOŚCI KLACZY PO POLOWYM TRENINGU ZAPRZĘGOWYM (klacze 3-letnie i starsze)

Minimalna liczba klaczy przystępujących do polowej próby zaprzęgowej wynosi 3 sztuki.

Polowej próbie zaprzęgowej mogą zostać poddane klacze spełniające poniższe warunki:

- wpisane lub spełniające warunki wpisu do ksiąg stadnych koni rasy małopolskiej
- jałowe lub nisko źrebne (maksymalnie do 5. miesiąca ciąży włącznie)
- zbonitowane na minimum 72 punkty

W obecności komisji, właściciel z pomocnikiem zaprzęgają klacz do lekkiego, ogumionego wozu dwudyszlowego (hołoblowego).

W zaprzęgu klacz rusza stępem i na odcinku 200 m jest oceniana przez komisję. Po zawróceniu stępem w oznaczonym miejscu, klacz pokonuje kłusem odcinek 200 m, również oceniany przez komisję. W oznaczonym miejscu przed komisją klacz przechodzi do stępa i zatrzymuje się. Po zatrzymaniu należy ruszyć stępem.

Komisja dokonuje oceny klaczy wg tabeli:

L.p.	Cecha	Ocena	Mnożnik
1.	charakter i zachowanie się	0 –10 pkt.	x 1
2.	styl ruszenia, zatrzymanie, nieruchomość	0 –10 pkt.	x 2
3.	stęp	0 –10 pkt.	x 3
4.	kłus	0 –10 pkt.	x 3

Skala ocen:

10 - wybitny
9 - bardzo dobry
8 - dobry
7 - dosyć dobry
6 - zadowalający
5 – dostateczny
4 – niedostateczny
3 – prawie zły
2 – zły
1 – bardzo zły

Wynik próby dzielności:

85 – 90 pkt - ocena wybitna
75 –84,9 pkt - ocena bardzo dobra
68 – 74,9 pkt - ocena dobra
60 – 67,9 pkt - ocena dostateczna
poniżej **60** pkt - ocena niedostateczne

W przypadku uzyskania przez klacz oceny niedostatecznej, dopuszcza się powtórzenie próby polowej **bez ograniczeń czasowych**.

Niezależnie od udziału w próbach polowych i stacjonarnych, klacze mogą również brać udział w poniższych próbach alternatywnych.

5) WYNIKI W MISTRZOSTWACH POLSKI MŁODYCH KONI

– uzyskanie kwalifikacji do MPMK w dyscyplinie ujeżdżenia, skoków, WKKW lub powożenia zaprzęgami jednokonnymi, sportowych rajdów konnych.

6) WYNIKI W SPORCIE JEŹDZIECKIM

UJEŻDŻENIE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
4	ukończenie 1 konkursu kl. L z wynikiem min. 60 %	- na zawodach regionalnych lub krajowych
5	ukończenie 1 konkursu kl. P z wynikiem min. 60 %	- na zawodach regionalnych lub krajowych
6	ukończenie 1 konkursu kl. N z wynikiem min. 60 %	- na zawodach regionalnych lub krajowych
7	ukończenie 1 konkursu kl. C z wynikiem min. 55%	- w ciągu 1 sezonu startowego - Kür wykluczony
8 i więcej	ukończenie 1 konkursu kl. CC z wynikiem min. 55%	- w ciągu 1 sezonu startowego - Kür wykluczony

SKOKI		
WIEK	Wymagania	Uwagi
4	ukończenie 2 konkursów kl. L bez punktów karnych	- nie liczy się punktów karnych za przekroczenie normy czasu
5	ukończenie 2 konkursów kl. P lub 1 x kl. L i 1 x kl. P bez punktów karnych	- nie liczy się punktów karnych za przekroczenie normy czasu
6	ukończenie 2 konkursów kl. P lub/i 1 x kl.N bez punktów karnych	- nie liczy się punktów karnych za przekroczenie normy czasu
7 i więcej	ukończenie 2 konkursów kl. N i 1 konkursu kl. C bez punktów karnych podczas zawodów krajowych lub wyższej rangi	- w ciągu 1 sezonu startowego

WKKW		
WIEK	Wymagania	Uwagi
4	ukończenie 1 konkursu kl. L (ujeżdżenie min. 55 %, cross max. 1 wyłamanie, skoki – max. 2 zrzutki)	
5	ukończenie 1 konkursu kl. P (ujeżdżenie min. 55 %, cross max. 1 wyłamanie, skoki – max. 2 zrzutki)	
6	ukończenie 1 konkursu kl. N (ujeżdżenie min. 55 %, cross max. 1 wyłamanie, skoki – max. 2 zrzutki)	
7 i więcej	dwukrotne ukończenie zawodów klasy CCN*, CNC*, CCI*, CIC* lub wyższej, z wynikiem powyżej średniej sklasyfikowanych koni, bez punktów karnych na przeszkodach w krosie	- w ciągu 2 sezonów startowych

SPORTOWE RAJDY KONNE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
7 i więcej	dwukrotne ukończenie konkursu 1* (min. 80 km) w tempie powyżej 15 km/h na zawodach krajowych lub międzynarodowych	- w ciągu 2 sezonów startowych

POWOŻENIE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
4	ukończenie zawodów klasy L	
5	ukończenie zawodów klasy P	
6	ukończenie zawodów klasy N	
7 i więcej	3-krotne ukończenie zawodów krajowych (w singlach lub parach), w klasie C, z wynikiem: – min. 55% punktów możliwych do uzyskania w ujeżdżeniu (próba A) – do 25% gorszym od zwycięzcy w klasyfikacji końcowej	– w ciągu 2 sezonów startowych – *w przypadku zaprzęgów parokonnych ogier każdorazowo musi startować w próbie A (ujeżdżenie), B (maraton) i C (zręczność powożenia)*

7) <u>WYNIKI NA WYŚCIGACH</u>

– 2-krotne zajęcie płatnego miejsca w ciągu 1 sezonu wyścigowego

Załącznik nr 3.

KATEGORYZACJA OGIERÓW RASY MAŁOPOLSKIEJ

A) OGIERY

Kategoryzacja ogierów rasy małopolskiej prowadzona jest na podstawie ich kariery hodowlanej oraz wyników użytkowości własnej i potomstwa.

I. KATEGORIA C

Ogiery, które odpowiadają warunkom eksterierowym i rodowodowym oraz ukończyły z wynikiem pozytywnym próby dzielności lub uzyskały określone wyniki w alternatywnych próbach dzielności otrzymują kategorię C.

II. KATEGORIA B

Ogiery z kategorią C mogą uzyskać kategorię B, na podstawie decyzji Komisji Księgi Stadnej, jeżeli:

a. uzyskały min. 70 punktów hodowlanych za ocenę potomstwa lub
b. uzyskały min. 20 punktów hodowlanych za ocenę potomstwa oraz potwierdziły swoją wartość użytkową w Mistrzostwach Polski Młodych Koni lub sporcie jeździeckim, według następujących kryteriów:

A. MPMK

– kryteria zgodne z warunkami wpisu do księgi stadnej

B. SPORT JEŹDZIECKI

UJEŻDŻENIE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
5	4-krotne uzyskanie wyniku min. 65% w konkursie klasy N na zawodach krajowych	---
6	4-krotne uzyskanie wyniku min. 63% w konkursie klasy C na zawodach rangi krajowej lub wyższej	– min. na dwóch różnych zawodach
7-9	6-krotne uzyskanie wyniku powyżej 63% w konkursie klasy CC na zawodach rangi krajowej lub wyższej	– min. na dwóch różnych zawodach – liczone są również konkursy Kür

SKOKI		
WIEK	Wymagania	Uwagi
5	ukończenie 4 konkursów Rundy Młodych Koni (RMK) z wynikiem min. 7,5 pkt. bonif.	---
6-7	ukończenie 3 konkursów klasy C lub wyższej bez punktów karnych	– liczony jest również finał RMK, jeżeli I faza rozgrywana jest na wys. 130 cm
8-9	ukończenie 3 konkursów min. 140 cm z lokatą 1-3 na zawodach rangi ogólnopolskiej lub lokatą 1-6 na zawodach rangi CSI, CSIO lub wyższej	---

W dyscyplinie skoków przez przeszkody uwzględnia się wyniki uzyskane na zawodach rangi krajowej lub wyższej, w następujących konkursach: tzw. Rundzie Młodych Koni (RMK), zwykłym, dokładności, dwunawrotowym lub dwufazowym. W konkursach dwunawrotowych każdy nawrót liczony jest osobno, w konkursach dwufazowych uwzględnia się tylko wynik I fazy.

WKKW		
WIEK	Wymagania	Uwagi
5	2-krotne ukończenie zawodów kl. P z wynikami: ujeżdżenie min. 60 %; cross 0 pkt. kar., skoki max. 4 pkt. kar.)	- zawody pełne i kombinowane
6	2-krotne zajęcie miejsc płatnych w klasie CNC* lub 1-krotne zajęcie miejsca płatnego w klasach CCI*, CIC*, CNC** lub 1-krotne uzyskanie w krosie wyniku max. 20 pkt. karnych w klasach CIC**, CCI**	
7-9	4-krotne zajęcie miejsc płatnych w klasach CNC**, CIC** lub 2-krotne zajęcie miejsc płatnych w klasie CCI** lub wyższej	

POWOŻENIE ZAPRZĘGAMI jedno i parokonnymi		
WIEK	Wymagania	Uwagi
5	2-krotne zajęcie miejsc płatnych w klasie N na zawodach rangi krajowej	- w zaprzęgach parokonnych liczone są tylko wyniki z zawodów, w których ogier startował we wszystkich 3 próbach
6	2-krotne zajęcie miejsc płatnych w klasie C na zawodach rangi krajowej lub wyższej	
7-9	zajęcie miejsc płatnych: – 6-krotne w klasie C na zawodach rangi krajowej lub – 3-krotne na zawodach rangi CAI lub – 2-krotne zawodach rangi CAIO lub 1-krotne zajęcie miejsca 1-6 na MŚ	

SPORTOWE RAJDY KONNE		
WIEK	Wymagania	Uwagi
7 i więcej	dwukrotne ukończenie konkursu 1* (min. 80 km) w tempie powyżej 15 km/h na zawodach krajowych lub międzynarodowych	- w ciągu 2 sezonów startowych

Ogiery, które uzyskały prawo wpisu do ksiąg stadnych na podstawie alternatywnych prób dzielności, otrzymują przy wpisie do księgi kategorię B, jeżeli spełnią warunki wymienione w ust. 1 (Mistrzostwa Polski Młodych Koni (MPMK), sport jeździecki).

III. <u>KATEGORIA A</u>

Ogiery mogą otrzymać kategorię A na podstawie decyzji Komisji Księgi Stadnej, jeżeli uzyskały:

- minimum 200 pkt. hodowlanych za potomstwo wpisane do ksiąg lub
- 100 pkt. hodowlanych za potomstwo wpisane do ksiąg oraz osiągnęły następujące wyniki w sporcie jeździeckim (w całej karierze):

Dyscyplina	Wymagania	Uwagi
Ujeżdżenie	uzyskanie wyniku min. 66% – 5-krotne w klasie CC lub – 4-krotne w klasie CS	– na zawodach rangi krajowej, CDI, CDIO i wyższej – liczone są również konkursy klasy Kür
Skoki	10-krotne ukończenie konkursu min. 140 cm z wynikiem max. 4 pkt. kar.	na zawodach krajowych, rangi CSI, CSIO lub wyższej
WKKW	Ukończenie bez punktów karnych, w normie czasu: – 4-krotnie w klasie CNC** lub – 3-krotnie w klasie CIC* lub – 2-krotne w klasie CCI** i wyższej	
Powożenie	zajęcie miejsc 1-3: – 6-krotne w klasie C na zawodach rangi krajowej lub – 5-krotne na zawodach rangi CAI lub – 3-krotne zawodach rangi CAIO lub 2-krotne zajęcie miejsc 1-10 na MŚ	

IV. KATEGORIA „E"

Komisja Księgi Stadnej może nadać kategorię „Elita" - „E" pod warunkiem, że ogier uzyskał wcześniej kategorię A oraz co najmniej 6 sztuk jego potomstwa (ogiery, klacze, wałachy) osiągnęło określone poniżej wyniki w następujących dyscyplinach sportu jeździeckiego:

Dyscyplina	Wymagania
Ujeżdżenie	zajęcie miejsc 1-3 w MPMK lub spełnienie warunków określonych w ust. II.B-Ujeżdżenie
Skoki	zajęcie miejsc 1-5 w MPMK lub spełnienie warunków określonych w ust. II.B-Skoki
WKKW	zajęcie miejsc 1-4 w MPMK lub spełnienie warunków określonych w ust. II.B-WKKW
Powożenie	zajęcie miejsc 1-2 w MPMK lub spełnienie warunków określonych w ust. II.B-Powożenie zaprzęgami jedno i parokonnymi

INFORMACJE DODATKOWE

1. Tabela punktów przyznawanych za ocenę potomstwa:

Ocena opisanego źrebaka (sysaka)	Punkty przyznane ogierowi
11 pkt	0,25 pkt
12 pkt	0,50 pkt
13 pkt	0,75 pkt
14 pkt	1,00 pkt
15 pkt	1,25 pkt
16 pkt	1,50 pkt
17 pkt	1,75 pkt
18-20 pkt	2,00 pkt
Klacz wpisana do księgi stadnej	8 pkt
Ogier wpisany do księgi stadnej	30 pkt

2. Ogiery pełnej i czystej krwi, dopuszczone do rozrodu w rasie małopolskiej podlegają takim samym zasadom kategoryzacji jak ogiery małopolskie.

3. W celu nadania ogierowi kategorii A i E właściciel występuje do Komisji Księgi Stadnej załączając do wniosku oficjalne dokumenty potwierdzające starty ogiera w zawodach rangi

krajowej i wyższej (dyscyplina, rok, miejsce i rodzaj zawodów), potwierdzone przez Polski Związek Jeździecki.

4. W przypadku wybitnych osiągnięć w sporcie jeździeckim Komisja Księgi Stadnej ma prawo odstąpić od powyższych zasad nadawania kategorii ogierom.

Zał. nr 4.

Zasady oceny liniowej

Oceny liniowej koni hodowlanych dokonuje się równolegle z oceną bonitacyjną (podczas wpisu ogierów i klaczy do ksiąg) za pomocą specjalnego arkusza (karty oceny) podzielonego na tzw. część dolną i górną. Część dolna obejmuje charakterystykę 19 elementów pokroju, 9 elementów ruchu i 8 elementów skokowych (łącznie 36 cech). Podczas oceny koni ujeżdżeniowych ocenie podlega 28 elementów (pokrój i ruch), przy ocenie koni zaprzęgowych 25 elementów (pokrój i ruch), zaś przy ocenie koni skokowych 36 elementów (pokrój, ruch i skoki). W celu określenia danej cechy komisja zaznacza punkt (kółko) na skali od „a" do „i", określając w ten sposób czy dana cecha jest na poziomie przeciętnym, czy odchyla się w kierunku jednego z ekstremów. W części górnej arkusza wpisuje się oceny punktowe za typ, pokrój, ruch (wszystkie konie) i skoki (konie skokowe), przyznawane dokładnością do 0,5 pkt w skali od 1 do 10 (łącznie max. 40 pkt). U wszystkich koni ocenie podlega ruch w stępie, kłusie i galopie, a u koni skokowych dodatkowo ocenia się refleks, technikę i możliwości skokowe.

Elementy podlegające ocenie

I. Pokrój (wszystkie typy koni):

1. **Sylwetka (prostokąt - kwadrat)**

   Koń jest wpisany w kwadrat, gdy długość kłody (od stawu barkowego do guza kulszowego) jest równa wysokości w kłębie. Koń jest wpisany w prostokąt, gdy długość jest większa niż wysokość. Konie potrzebują prostokątnej sylwetki, by były atletyczne i elastyczne.

2. **Nachylenie kłody (w górę – w dół)**

   W górę - tzw. „uphill"; w dół - tzw. „downhill". To nachylenie kłody względem linii poziomej. Koń jest trudniejszy do zebrania, gdy ma kłodę nachyloną ku dołowi.

3. **Połączenie głowy i szyi (lekkie – ciężkie)**

   Ta cecha jest właściwie podzielona na dwa elementy: długość potylicy i jej odległość od podgardla. Lekkie: długa potylica i krótki odcinek pomiędzy grzbietową a brzuszną stroną szyi. Ciężkie: krótka potylica i dłuższy odcinek pomiędzy grzbietową a brzuszną stroną szyi. Lżejsze połączenie głowy i szyi jest pożądane ze względu na przyjęcie wędzidła.

4. **Długość szyi (długa – krótka)**

   Długość odcinka od połowy odcinka wyznaczającego połączenie głowy i szyi do środka przedniej linii łopatki (w porównaniu do pozostałych wymiarów ciała danego konia).

5. **Pozycja szyi (pionowa – pozioma)**

   Kąt jaki tworzy szyja względem poziomu, gdy koń stoi w pozycji naturalnej. Konie ujeżdżeniowe potrzebują bardziej pionowej szyi dla łatwiejszego samoniesienia i równowagi. Konie skokowe potrzebują bardziej poziomego ułożenia szyi w celu zebrania się tuż przed i w trakcie odbicia.

6. **Umięśnienie szyi (silne – słabe)**

   Miara umięśnienia szyi, z naciskiem na stronę grzbietową. Silne: grzebień szyjny i szyja grube. Zaokrąglona grzbietowa linia szyi ze względu na umięśnienie. Słabe: cienka szyja, często słabo połączona kłębem z linią grzbietową (wgłębienie przed kłębem).

7. **Wysokość kłębu (wysoki – niski)**

   Wysokość kłębu mierzona odcinkiem pomiędzy linią poziomą na wysokości najwyższego punktu kłębu a linią poziomą na wysokości najniższego punktu kłębu. Wysokość i długość kłębu są ważne dla odpowiedniego ułożenia siodła.

8. **Długość kłębu (długi – krótki)**

   Długość kłębu mierzona linią poziomą pomiędzy najwyższym a najniższym punktem kłębu.

9. **Skątowanie łopatki (skośna – stroma)**

   Kąt między łopatką a linią poziomą. pozwala na odpowiednią pracę grzbietu w ruchu.

10. **Linia grzbietu (karpiowaty – łękowaty)**

    Linia od kłębu do lędźwi. Łagodna, dobrze umięśniona linia górna pozwala na odpowiednią pracę grzbietu w ruchu.

11. **Linia lędźwi (wypukłe – słabo związane)**

    Część linii górnej od grzbietu do zadu. Silne umięśnienie jest potrzebne do rozciągnięcia grzbietu i zadu podczas drugiej fazy skoku.

12. **Kształt zadu (spadzisty – horyzontalny)**

    Kąt tworzony względem poziomu przez linię od guza biodrowego do guza kulszowego. Duża spadzistość ogranicza elastyczność miednicy, potrzebną do zebrania, szczególnie w piaffie i pasażu.

13. **Długość zadu (długi – krótki)**

    Długość mierzona od guza biodrowego do guza kulszowego. Długość ta ważna jest dla zachowania proporcji budowy: przednia, środkowa i zadnia część ciała powinny stanowić równe odcinki. Odpowiednia długość zadu pozwala na rozwój mięśni generujących siłę. W połączeniu z prawidłowym skątowaniem daje silny, funkcjonalny napęd.

14. **Nogi przednie (koziniec – cofnięty napięstek)**

    Kąt tworzony przez linię idącą przez przedramię i nadpęcie widziane z boku. Linia powinna być prosta, by zapewnić wytrzymałość.

15. **Nogi tylne (szablaste – proste)**

    Kąt tworzony przez linię podudzia i linię nadpęcia widziane z boku. Kąt stawu skokowego powinien wynosić około 150 stopni.

16. **Pęcina (miękka – stroma)**

    Kąt tworzony przez linię pęciny kończyny przedniej względem linii poziomej. Zbyt krótka i/lub zbyt stroma pęcina jest bardziej podatna na kontuzje; długa i miękka pęcina może być łatwo nadwyrężona.

17. **Pęcina zadnia (miękka-stroma)**

    Kąt tworzony przez linię pęciny zadniej względem linii poziomej.

18. **Kształt kopyt (szerokie – wąskie)**

    Różnica szerokości koronki i podeszwy oceniana z przodu nogi przedniej. Uwaga: przy nierównych kopytach wąskie kopyto uznaje się za nienormalne. Kopyta powinny być duże i symetryczne.

19. **Piętki (wysokie – niskie)**

    Wysokość piętek przednich kopyt mierzona od podłoża do koronki. Piętki odpowiadają za poprawne skątowanie linii kopyto-pęcina. Najlepsze są szerokie i umiarkowanie wysokie piętki.

20. **Tkanka nóg (sucha – limfatyczna)**

    Suchość tkanki (brak opuchlizn) nóg, oceniana na nogach tylnych. Suchość tkanki świadczy o zdrowiu i ogólnej jakości.

21. **Masywność budowy nóg (ciężkie – lekkie)**

    Obwód nogi z uwzględnieniem stawów, w proporcji do wielkości ciała konia. Koń potrzebuje dobrze rozwiniętych kości, stawów i ścięgien, by być wytrzymałym. (Cecha nieoceniana u koni zaprzęgowych.)

II.A. Ruch (konie ujeżdżeniowe, skokowe):

1. **Stęp: długość kroku (długi – krótki)**

   Długość kroku.

2. **Stęp: poprawność (szpotawy – francuski)**

   Oceniane z przodu, głównie w stępie. Jeżeli kopyta skierowane są do wewnątrz to postawa szpotawa. Jeżeli kopyta skierowane są na zewnątrz to postawa francuska.

3. **Kłus: długość kroku (długi – krótki)**

   Długość kroku.

4. **Kłus: elastyczność (elastyczny – sztywny)**

   Miara elastyczności, z jaką ruch przechodzi przez całe ciało jest absorbowany przez nogi.

5. **Kłus: impuls (energiczny – słaby)**

   Siła z jaką koń odpycha się od podłoża zadnimi nogami.

6. **Kłus: równowaga (w równowadze – brak równowagi)**

   Kombinacja nachylenia kłody i sposobu pracy zadnich nóg. Samoniesienie to jednoczesne podstawienie zadu i uniesienie kłębu, jego przeciwieństwo to tzw. ruch na przodzie.

7. **Galop: długość kroku (długi – krótki)**

   Długość kroku.

8. **Galop: elastyczność (elastyczny – sztywny)**

   Miara elastyczności z jaką ruch przechodzi przez ciało a następnie jest przenoszony na kończyny.

9. **Galop: impuls (energiczny – słaby)**

   Siła z jaką koń odpycha się od podłoża zadnimi nogami.

10. **Galop: równowaga (w równowadze – brak równowagi)**

    Kombinacja nachylenia kłody i sposobu pracy zadnich nóg. Samoniesienie to jednoczesne podstawienie zadu i uniesienie kłębu, jego przeciwieństwo to tzw. ruch na przodzie.

II.B. Ruch (konie zaprzęgowe):

1. **Stęp: długość kroku (długi – krótki)**

   Długość kroku.

2. **Stęp: poprawność (szpotawy – francuski)**

   Oceniane z przodu, głównie w stępie. Jeżeli kopyta skierowane są do wewnątrz to postawa szpotawa. Jeżeli kopyta skierowane są na zewnątrz to postawa francuska.

3. **Kłus: samoniesienie (mocne – słabe)**

   Kombinacja nachylenia kłody i sposobu pracy zadnich nóg.

4. **Kłus: zawieszenie (długie – krótkie)**

   Czas trwania energicznego odbicia od podłoża.

5. **Kłus: akcja nóg przednich (wysoka – niska)**

   Podniesienie przedramienia do poziomu.

6. **Kłus: użycie zadnich nóg**

   Odepchnięcie zadnimi nogami.

III. Cechy skokowe (konie skokowe):

1. **Odbicie: kierunek (w górę – w przód)**

   Umiejętność pchnięcia kłębu w górę.

2. **Odbicie: szybkość (szybkie – powolne)**

   Czas upływający podczas ostatniego foule przed skokiem – czas od dotknięcia wszystkich nóg do podłoża do chwili oderwania się konia od podłoża.

3. **Technika: przednie nogi (złożone – wyprostowane)**

   Miara ustawienia łopatki w kombinacji z barkiem, przedramieniem, i nadpęciem.

4. **Technika: grzbiet (zaokrąglony – odwrócony)**

   Stopień w jakim szyja i grzbiet podążają w skoku po łuku; tzw. baskil.

5. **Technika: zad (otwarty – zamknięty)**

   Stopień w jakim zad otwiera się pod-czas drugiej fazy skoku.

6. **Możliwości (duże – małe)**

   Umiejętność pchnięcia skoku w górę przy jednoczesnym osiągnięciu kierunku naprzód.

7. **Elastyczność (elastyczny – sztywny)**

   Miara przebiegu całego skoku (łącznie z lądowaniem); koń musi być elastyczny w kłodzie.

8. **Ostrożność (ostrożny – nieostrożny)**

   Naturalna umiejętność konia do niepopełniania błędów w skoku; koń nie chce zrzucić drąga.

Zał. nr 5.

WSKAŹNIKI LICZBOWE POGŁOWIA KONI WPISANYCH DO KSIĘGI STADNEJ KONI RASY MAŁOPOLSKIEJ

ROK	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
kl.G	951	936	1.033	1.239	1.330	1.402	1.651	1.423	1.370	1.555	1.588
mł.kl.G	169	195	174	120	190	204	282	211	223	287	244
kl.W	73	66	85	207	134	183	255	251	290	334	349
mł.kl.W	6	14	13	14	17	20	25	42	32	47	49
og.G	105	105	102	118	123	146	162	247	277	315	317
mł.og.G	6	1	4	1	3	14	11	18	17	19	21
źr.hod.*	529	483	595	663	801	768	1.154	976	1.132	886	680
źr.niehod.*	105	113	73	94	106	115	209	190	b.d.	b.d.	b.d.
og.kryjące	107	117	109		172	194	231	201	228	288	279
śr.krycie	9,6	8,50	8,72		9,97	8,31	11,33	11,56	11,23	13,14	14,77

Legenda:

kl.G – liczba klaczy starszych wpisanych w poprzednich latach do księgi głównej danej rasy, poddanych przeglądom w danym roku (źrebne, wyźrebione, jałowe)

mł.kl.G – liczba klaczy wpisanych w danym roku do części głównej księgi stadnej danej rasy (źrebne lub wyźrebione)

kl.W – liczba klaczy starszych wpisanych w poprzednich latach do księgi wstępnej danej rasy, poddanych przeglądom w danym roku (źrebne, wyźrebione, jałowe)

mł.kl.W – liczba klaczy wpisanych w danym roku do części wstępnej księgi stadnej danej rasy (źrebne lub wyźrebione)

og.G – liczba ogierów starszych wpisanych w poprzednich latach do księgi głównej danej rasy, poddanych przeglądom w danym roku

mł.og.G – liczba ogierów wpisanych w danym roku do części głównej księgi stadnej danej rasy

źr.hod. – liczba źrebiąt spełniających warunki wpisu do części głównej lub wstępnej księgi stadnej danej rasy, urodzonych w danym roku (zawiera klaczki z jednostronnym pochodzeniem, spełniające warunki wpisu do księgi wstępnej)

źr.niehod. – liczba źrebiąt niespełniających warunków wpisu do części głównej lub wstępnej księgi stadnej danej rasy, urodzonych w danym roku

og.kryjące – liczba ogierów danej rasy, które w danym roku pokryły co najmniej 1 klacz

śr.krycie – średnia liczba pokrytych klaczy przypadająca na 1 ogiera danej rasy użytkowanego rozpłodowo

* księgi stadne zamknięte dla klaczek urodzonych od matek NN od 2014 r.